

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí
Katedra ekologie krajiny

Analýza užívání krajiny v územích ovlivněných
vysídlením obyvatel na Plzeňsku

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Ivana Kašparová
Diplomant: Josef Valenta
2011

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekologie krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Valenta Josef

Regionální environmentální správa

Název práce

Analýza užívání krajiny v územích ovlivněných vysídlením obyvatel na Plzeňsku

Anglický název

Landuse change analysis in areas affected by expulsion of former inhabitants from Plzeň region

Cíle práce

Cílem práce je analýza změn krajiny. Práce bude studovat území v souvislosti s odsunem původního obyvatelstva po II. sv. válce. Práce je součástí projektu zaměřeného na vývoj krajiny a potenciál oblastí s narušenými vlastnickými vztahy střední a východní Evropy.

Metodika

Analýza bude srovnávat dvě území s podobnou krajinou ale rozdílným vývojem osídlení po II. světové válce v Plzeňském kraji. Výběr území bude splňovat podmínky pro analýzu struktury krajiny, území bude představovat cca 150 km². Na základě rešerše budou vybrány metody popisu krajiny vhodné pro statistické zpracování. Práce bude vycházet především z existujících digitálních dat o území, jak aktuálních, tak historických, včetně starých leteckých snímků. Předpokládá se samostatné zpracování v GIS včetně digitalizace dat ze starých map a snímků a statistické vyhodnocení.

Harmonogram zpracování

2011 - jaro - primární rešerše
2011 - léto - terénní průzkum, zpracování primárních dat, vektorizace
2011 - zima - statistické vyhodnocení, doplnění dat
2012 - březen - práce připravená k recenzi

Rozsah textové části

50

Klíčová slova

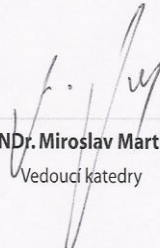
vývoj krajiny, land use, struktura krajiny, Plzeňský kraj

Doporučené zdroje informací

- Anděl, P., Gorčicová, I., Hlaváč, V., Miko, L., Andělová, H., 2005: Metodická příručka – Hodnocení fragmentace krajiny dopravou. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 99 s.
- Bohac, J.; Hanouskova, I.; Matejka, K., 2004: Effect of habitat fragmentation due to traffic impact of different intensity on epigeic beetle communities in cultural landscape of the Czech Republic, Prague, 46 s.
- Cílek V. et al., 2004: Vstoupit do krajiny : o přírodě a paměti středních Čech -- 1. vyd. -- Praha : Dokořán,
- Forman, R.T. et Godron, M., 1993: Krajinná ekologie, Academia, Praha.
- Gulinck, H., Wagendorp, T., 2002. References for fragmentation analysis of the rural matrix in cultural landscapes. Landscape and Urban Planning 58, 137–146.
- Jaeger, J. (2000): Landscape division, splitting index, and effective mesh size: new measures of landscape fragmentation, Landscape Ecology 15: 115–130; Kluwer Academic Publishers, The Netherlands
- Lipský, Z. (2000) sledování změn v kulturní krajině, Ústav aplikované ekologie ČZU, Kostelec
- McGarigal, K. and Marks, B. J. 1995. FRAGSTATS: Spatial Pattern Analysis Program for Quantifying Landscape Structure. General Technical Report PNW-GTR-351. U.S. Department of Agriculture, Forest Service, Pacific Northwest Research Station. Portland, OR. 122 pp.
- Spurný, P. (2007) Proměny sudetské krajiny, Český les
- Sýkora, J. (1998): Územní plánování – díl 1 Historický vývoj českého venkova, Skriptum ČVUT, Praha

Vedoucí práce

Kašparová Ivana, RNDr.

doc. RNDr. Miroslav Martiš, CSc.

Vedoucí katedry

V Praze dne 10.6.2011

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením RNDr. Ivany Kašparové a uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal.

V Praze 29. dubna 2012

.....

podpis autora

Poděkování

Rád bych poděkoval paní RNDr. Ivaně Kašparové za vedení a odborné rady při vypracování této diplomové práce.

Dále bych chtěl poděkovat panu Michalu Součkovi z Krajského úřadu Plzeňského kraje za poskytnutá data.

Abstrakt

Diplomová práce zpracovává analýzu změn krajiny v souvislosti s odsunem původního obyvatelstva po II. světové válce ve dvou územích Plzeňského kraje, kde je podobná krajina, ale rozdílný vývoj osídlení. Pro toto hodnocení bylo zvoleno území Stříbrska, kde došlo k odsunu německého obyvatelstva po II. světové válce a Radnicka, kde německé obyvatelstvo nebylo usídleno a odsun zde neprobíhal. Pro zachycení vývoje využití krajiny po II. světové válce byly vzájemně porovnány dvě mapové sady. První z roku 1952 – mapa leteckého snímkování v měřítku 1:20000, která musela být převedena a editována v prostředí ArcGIS a mapy poskytnuté Krajským úřadem Plzeňského kraje z roku 2011 v mapové sadě Zabaget. Výstup z těchto map pak tvoří mapy využití ploch (land-use) za jednotlivá časová období ve zvolených kategoriích plošných jednotek. Pro orientaci ve změnách přímo po II. světové válce byly dále použity údaje z roku 1948, které byly ale pouze ve statistických datech. Porovnáním údajů o jednotlivých rozlohách plošných jednotek byly v grafech a statistických výstupech získány informace znázorňující dynamiku vývoje jednotlivých plošných kategorií na zájmových územích. Pro přehlednost byly dále vypočítány dvěma zvolenými metodami koeficienty ekologické stability daných území. Diplomová práce je součástí projektu zaměřeného na vývoj krajiny a potenciál oblastí s narušenými vlastnickými vztahy střední a východní Evropy. Získané údaje ale bude možno dále uplatnit například pro tvorbu ekologické sítě řešeného území, protože výstupní data přinášejí informace o dosavadním vývoji krajiny, které můžeme použít při veškeré projekční činnosti v krajině, ať už se jedná o pozemkové úpravy nebo územní plánování.

Klíčová slova: vývoj krajiny, land use, struktura krajiny, Plzeňský kraj

Abstract

This final thesis is dedicated to an analysis of changes of landscape in two areas of Pilsen region after WWII. These changes are connected with the relocation of the Sudeten Germans. The areas have the similar landscape, but different development in settlement after the WWII. The first area is the area around the town Stříbro. This area is connected with the relocation of the Sudeten Germans. The second area is around the small town Radnice. This second area did not have the experience with the Sudeten Germans and of course it is not affected by their relocation.

The two sets of maps were used and compared for the analysis of this thesis. The first set of maps is from year 1952 and the photos were made from the plane. This map had to be changed in the program ArcGIS. The second maps were from the archive of the Pilsen region. Some statistics data from 1948 were used for better orientation in changes in the landscape.

The coefficient of environmental stability was calculated and two different methods were used to reach the results.

This final thesis is a part of one project, which is concerned about the landscape development and the potential of areas which were distracted by the relocation and the problems in ownership of the land in the Middle and the East Europe.

The results of this thesis could be used for changes or another development of the countryside in future.

Key words: development of landscape, land use, Pilsen region, structure of landscape

Obsah

1	ÚVOD.....	10
2	CÍLE PRÁCE.....	11
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE	12
3.1	Krajina	12
3.1.1	Definice krajiny.....	12
3.1.2	Kategorie krajiny.....	13
3.1.3	Vývoj krajiny	14
3.1.4	Využívání krajiny.....	15
3.1.5	Územní ochrana	22
4	METODIKA	23
4.1	Výběr území	23
4.2	Zdroje dat	23
4.3	Postup	24
4.3.1	Zpracování dat pomocí GIS	24
4.3.2	Zpracování získaných statistických dat.....	25
4.3.3	Sledování využití krajiny	25
5	CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO ÚZEMÍ.....	30
5.1	Zájmové území v oblasti Radnicka	30
5.1.1	Geomorfologie	30
5.1.2	Klimatické a pedologické poměry	31
5.1.3	Hydrologie	32
5.1.4	Biotické poměry	32
5.1.5	Ochrana přírody	33
5.2	Zájmové území v oblasti Stříbrska.....	40
5.2.1	Geomorfologie	41
5.2.2	Geologie a pedologie.....	42
5.2.3	Klima.....	44
5.2.4	Hydrologie	45
5.2.5	Biotické poměry	45
5.2.6	Chráněná území.....	48
6	VÝSLEDKY	54
6.1.	Hodnocení – Radnicko	54
6.1.1	Statistická analýza land use.....	54
6.1.2	Analýza podle PETEK F., GABROVEC M. (2002).....	55
6.1.3	Sledování dynamiky změn	55
6.1.4	Výpočet koeficientu ekologické stability krajiny	56
6.1.5	Demografické údaje	58
6.2	Hodnocení - Stříbrsko	59
6.2.1	Statistická analýza Land use	59
6.2.2	Analýza podle PETEK F., GABROVEC M. (2002).....	60
6.2.3	Sledování dynamiky změn	60
6.2.4	Výpočet koeficientu ekologické stability krajiny	61

6.2.5	Vývoj osídlení	63
6.3	Porovnání land use – Radnicko, Stříbrsko	64
7	DUSKUSE	66
7.1	Posouzení podkladových materiálů	66
7.2	Využití krajiny ve zvolených územích	66
7.3	Radnicko a Stříbrsko	67
7.3.1	Využití území	67
7.3.2	Vývoj osídlení	69
8	ZÁVĚR	70
9	PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	71
10	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	79
11	PŘÍLOHY	80

1 ÚVOD

Utváření krajiny probíhalo mnoho milionů let. Až do prvního zásahu člověka můžeme mluvit o krajině přírodní, v dalším období nastupuje krajina kulturní, kterou podle míry využití člověkem můžeme dále dělit do dalších různých typů. Tyto typy kulturních krajin např. průmyslová a těžební krajina, zemědělská krajina, rekreační krajina nám ukazují specifické vlastnosti krajiny, které byly způsobeny změnami ve využití krajiny. Tyto změny ve vývoji sledujeme především studiem změn základních složek krajiny, jako je matrice, ploška a koridor. Další možností jak sledovat vývoj krajiny je sledování využívání krajiny, na které mají především vliv politické, ekonomické a sociální změny ve společnosti. Každý zásah do struktury krajiny, biodiverzity, ekologické stability, ale i krajinného rázu, jak vlivem člověka, tak i přírody, má za následek změny základních vlastností a charakteristiky krajiny. Ve své diplomové práci jsem se zaměřil na vývoj využívání krajiny po 2. sv. válce do současnosti ve dvou rozdílných územích v Plzeňském kraji. Jedním územím je část Radnicka, kde nedošlo po 2. sv. válce k vysídlení německého obyvatelstva a dalším je část území Stříbrska, kde většina obyvatel byla po 2. sv. válce vysídlena. Pro zkoumání vývoje krajiny jsem se zaměřil na její změny, především na způsob jejího využití. Tyto údaje jsem zjišťoval na základě leteckého snímkování z roku 1952 a údajů z ČSÚ, ČÚZK, KÚ Plzeňského kraje a současné ortofotomapy daných území.

2 CÍLE PRÁCE

Cílem práce je analýza změn krajiny. Práce bude zkoumat vybraná území v souvislosti s odsunem původního obyvatelstva po 2. sv. válce. Práce je součástí projektu zaměřeného na vývoj krajiny a potenciál oblastí s narušenými vlastnickými vztahy střední a východní Evropy.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Krajina

Krajinu chápeme jako něco konkrétního, je to část zemského povrchu se skalami a jezery, řekami a lesy, městy a vesnicemi, uvádí HADAČ (1982). Pojem krajina je starogermánského původu a v minulosti, v období raného středověku, označoval pozemek obdělávaný jedním hospodářem, popisuje SKLENIČKA (2003), a dále uvádí, že krajina byla tedy pojímána jako prostor, který mohl člověk vnímat z jednoho konkrétního místa. Za horizonty se jednalo již o krajiny jiné. Krajina je také prostor, který je dán schopností člověka tento prostor vnímat a je výsledkem přírodního vývoje, zvyků a myšlení obyvatelstva, organizace a existence společnosti. Krajina značí část území vnímanou obyvateli, jejíž charakter je výsledkem působení přírodních nebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů, uvádí Evropská úmluva o krajině.

3.1.1 Definice krajiny

Přestože slovo „krajina“ je všeobecně srozumitelné, mnohem hůře se získává definice tohoto pojmu. Společným znakem většiny definic krajiny je její polyfunkční charakter. Jedná se o pojetí právní, geomorfologické, geografické, ekologické, architektonické apod., uvádí SKLENIČKA (2003). Jedná se i o rozdělení podle toho, jak je chápána různými odborníky v rámci jejich oboru. Je možno se také setkat s různými alternativními pojmy, kterými můžeme pojmenovat krajinu: ekosystém, biocenóza, ekotop, biotop, ale i region, povodí, katastr, okres nebo země. Zákon č. 114/1992 Sb., vymezuje krajinu jako „část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem „ tvořenou „ souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky“. DEMEK (1974) popisuje krajinu tak, že se jedná o svéráznou část zemského povrchu naší planety, která tvoří celek kvalitativně se odlišující od ostatních částí krajinné sféry. Má přirozené hranice, svérázný vzhled, individuální vnitřní strukturu, určité fungování a specifický vývoj.

3.1.2 Kategorie krajiny

SKLENIČKA (2003) uvádí, že lze rozdělit krajinu na dvě základní kategorie.

Jedná se o krajinu

- přírodní a přirozenou
- krajinu kulturní.

Krajina přírodní, nedotčená člověkem, je v nepřístupných a obtížně využitelných územích, což je ve středoevropském kontextu velmi málo oblastí. Krajina kulturní je kombinací přírodní krajiny s antropogenním ovlivněním území. Největší vliv na přeměnu přírodní krajiny v kulturní má rozmach zemědělství a lesnictví. Středoevropské krajiny jsou převážně kulturními, uvádí MIMRA (1993).

Změny v přírodní krajině se začaly projevovat už v první fázi zemědělského využívání půdy. Prohloubily se s počátky jejího intenzivnějšího obdělávání, s růstem počtu obyvatelstva, s hustotou zalidnění, s těžbou nerostných surovin, se zprůmyslňováním krajiny, s urbanizačními procesy a s dalšími hospodářskými procesy. Přírodní síly mění ráz krajiny oproti tomu většinou pomalu.

Krajina využívaná a vytvářená člověkem se ale mění mnohem rychleji. Ke změnám v ní dochází přímými zásahy a vlivy lidské společnosti v průběhu historického vývoje a v historicky krátké době. Pro vývoj kulturní krajiny jsou podstatné socioekonomické podmínky, které rozhodují o způsobu a intenzitě antropického tlaku na využívání krajiny a ovlivňují krajinnou strukturu, uvádí LIPSKÝ (1999). SKLENIČKA (2003) dále rozděluje kulturní krajinu podle převažujícího způsobu využívání na subkategorie lesní, zemědělskou, rybníční, průmyslovou a těžební, urbanizovanou, rekreační a další. Vývoj přírodní a kulturní krajiny popisuje LIPSKÝ (1999) jako rozsáhlé změny, ke kterým dochází během delšího období – vlivem odlesňování, desertifikace, rozšiřování sídel, postupných změn ve využívání krajiny, ale také vlivem sukce, eroze a dalších geomorfologických procesů.

Podle míry přetvoření krajiny člověkem ji FORMAN et al., (1993) dělí na dalších 5 kategorií krajiny a to na:

- přírodní krajinu
- extenzivně kultivovanou krajinu
- intenzivně kultivovanou krajinu
- příměstskou krajinu

- městskou krajinu.

LIPSKÝ (1998) uvádí, že současná kulturní krajina je velmi fragmentovaná, a to díky intenzivnímu hospodaření a existenci mnoha bariér.

3.1.3 Vývoj krajiny

Vznik kulturní krajiny u nás začal někdy s neolitickou revolucí, díky vznikajícímu vlivu zemědělství, tedy někdy v 7. nebo 8. tisíciletí před naším letopočtem. Poté se krajina vyvíjela spíše pomalu bez větších změn. Až přelom doby železné a bronzové znamenal celkové posílení kulturnosti krajiny. To bylo způsobeno především kombinací změn klimatu, biotopů, vegetace, ale i způsobu hospodaření. Velká změna, která ovlivnila další vývoj krajiny bylo až baroko, kdy krajina začíná být prodechnuta lidským uměním např. stromořadím nebo alejemi, sakrálními stavbami, parky apod. V té době byly odstartovány změny, které sahají až do současnosti, kdy kulturní krajiny prochází dalšími a dalšími změnami, uvádí SÁDLO (2005).

Na vývoj krajiny má vliv také vývoj obyvatelstva a osídlení, struktura obyvatelstva, sídelní struktury, ekonomické aktivity obyvatel, vývoj zemědělství, průmyslu, dopravní infrastruktury, ale i následně ochrana krajiny. Pro člověka je krajina prostorem, kde chce realizovat širokou paletu potřeb – od získávání potravy a materiálu pro oděv a obydlí, stavbu sídel, po rekreaci a estetické zážitky. Aby tyto potřeby mohly být upokožovány, nelze krajinu využívat živelně. SKLENIČKA (2003) uvádí, že tvorba jakýchkoliv změn v krajině musí být zohledněna v souvislosti historického vývoje krajiny. Člověk pozvolna začíná chápat důraz kladený na kvalitu okolní krajiny a její vliv na faunu a floru VREŠTIÁK (1999).

3.1.4 Využívání krajiny

Člověk v průběhu své historie krajinu přetvářel a upravoval podle svých potřeb. Od pravěku až do současnosti je krajina využívána s jednotlivými měnicemi se požadavky na styl života člověka MALINIÁK et al. (2008), VOS et al. (1999). Mezi určující podmínky využití krajiny patří přírodní podmínky, které ovlivňují způsob a intenzitu využívání krajiny. Člověk je těmito podmínkami ovlivněn a svoji činností mění tyto přírodní podmínky a určuje příští tvář krajiny SKALOŠ (2010) ex HELLSTRÖM (2002). Způsoby užívání krajiny jsou odvislé od politických a ekonomických směrů, kterými se ubírá společnost. Způsoby, kterými je využívána krajina mají vliv na základní vlastnosti krajiny. Je to jednak změna ekologické stability, krajinného rázu a struktury, biodiverzity a krajinné heterogenity, průběhy biotických a abiotických procesů LIPSKÝ (2000). Využívání krajiny můžeme charakterizovat jako všechna opatření, zásahy a aktivity, které byly použity pro zajištění, udržení a změny určitého krajinného pokryvu. GREGORIE (2005), DRIESSEN et al. (1992).

Při hodnocení využívání krajiny je možno se setkat s pojmem land use. SKLENIČKA (2003), PRACH (1994) uvádí, že land use je pojem dynamický, stejně jako jsou v čase a prostoru proměnlivé jednotlivé atributy krajiny. Zahrnuje jak formu analýzy aktuálního či historického stavu, tak hodnocení krajiny z hlediska vhodnosti pro jednotlivé způsoby využívání (potencionálního stavu). Dalším důležitým pojmem je land cover – krajinný pokryv, který zahrnuje jak vegetační, tak i uměle vytvořený pokryv zemského povrchu ANDERSON et al. (1976).

Podle SKLENIČKA (2003) je způsob využívání krajiny ovlivněn dvěma skupinami faktorů:

- Faktory přírodní, kterými jsou klimatické charakteristiky, půdní charakteristiky – úrodnost, vlhkost, svažitost – dostupnost

- Faktory kulturní, pod které řadíme hospodářský stav země, politickou situaci v daném období, technickou vyspělost, erozní ohrožení, ochranu přírody, hygienické limity a estetický aspekt.

Při sledování kategorií land use se zohledňuje zejména rozloha dané kategorie v hektarech a procentech, čímž máme dané statistické informace o rozloze a bilanci jednotlivých ploch land use ve zvoleném území.

Sledování změn ve vývoji krajiny je založeno na sledování změn základních charakteristik jednotlivých krajinných složek – matrice, plošky, linie. LIPSKÝ (2000) je rozděluje na:

- plošné zastoupení
- dynamiku (zmenšování, rozšiřování)
- prostorovou konfiguraci

Využívání krajiny přispívá také ke zvýraznění regionálních rozdílů a umožňuje vymezit některé regionální typy krajiny, které se vyznačují charakteristickým krajinným rázem a v závislosti na přírodních podmínkách vytvářejí určité typy české kulturní krajiny, např. Třeboňsko s rybníky, Žatecko s chmelnicemi a jižní Morava s vinicemi a ovocnými sady.

3.1.4.1 Struktura krajiny

Struktura krajiny je jedním z hlavních faktorů ovlivňujících ekologickou hodnotu krajiny a biodiverzitu, uvádí SKLENIČKA (2003). FORMAN et al., (1993) se zmiňují o tom, že princip struktury a funkce krajiny vyjadřuje, že “krajiny jsou různorodé a strukturálně se liší v distribuci druhů, energie, látek mezi ploškami, koridory, krajinou maticí“. „Z toho plyne, že se krajiny liší funkčně v tocích druhů, energie a látek mezi složkami struktury krajiny“.

FORMAN et al., (1993), SKÁNES (1995) definují strukturu krajiny jako rozložení energie, látek a druhů ve vztahu k tvarům, velikostem, počtům, způsobům a

k uspořádání krajinných složek a ekosystémů. Struktura krajiny má rozhodující vliv na funkční vlastnosti krajiny. Každá změna v krajinné struktuře mění průběh energomateriálních toků v krajině, ovlivňuje průchodnost a obyvatelnost krajiny.

FORMAN et al., (1993) pak také dělí skladebné součásti krajiny na krajinné složky nebo elementy a dále ji dělí podle prostorově funkčních kritérií na 3 základní kategorie:

- krajinná matrice (matrix)
- krajinné plošky (patches), enklávy
- krajinné koridory.

Na rozmístění krajinných složek – matrice, enkláv a koridorů v prostoru je založena celková krajinná struktura, přitom vzájemných kombinací může být nekonečné množství, ale rozmístění v prostoru je vždy nenáhodné. Pro vyjádření krajinné struktury se v angličtině užívá výraz „pattern“, což se může přeložit jako „prostorový vzor“.

Pro hodnocení struktury krajiny je důležité také posouzení využití ploch – land use, které vychází z monitoringu vegetace – land cover a lidské činnosti. SKLENIČKA (2003) uvádí, že na těchto mapových podkladech je možno rozeznat jednotlivé způsoby využití půdy – pole, zastavěné plochy, lesy, vodní plochy. K získání těchto podkladů se používají moderní metody typu GIS, které umožňují popis dynamických změn struktury krajiny FLAMM, TURNER (1994), které můžeme využít k analýze stavu krajiny jak historické, tak i současné.

3.1.4.1.1 Krajinná matrice

Krajinná matrice je nejspojitější částí krajiny a hraje dominantní roli v dynamické rovnováze krajiny. Klimatické společenstvo tvoří krajinnou matici v přírodní krajině. Ve venkovské krajině převažují matrice lesní, zemědělské nebo smíšené s venkovskými sídly, v městské pak matrice různých typů zástavby. V krajině fragmentované a mozaikovitě je matrice tvořena pestrou strukturou sídel, intenzivně využívaných ploch. Tato matrice je heterogennější a její určení obtížnější.

FORMAN et al., (1993) navrhuji pro určení krajinné matrice tři kritéria – relativní plochu, spojitost a vliv na dynamiku krajiny.

3.1.4.1.2 Krajinná ploška

Krajinné plošky se mohou v krajině vymezit jako nelineární útvary, které jsou charakterem odlišné od svého okolí. Dají se dobře zkoumat z leteckých snímků, kde se nápadně odlišují od krajinné matrice. Jsou ohraničené od matrice, kam svým charakterem nepatří, jako je třeba remízek uprostřed pole, paseka v lesní matrici. Mozaikovitost udává hustotu plošek a vyjadřuje tak stupeň horizontálního rozčlenění krajiny, popisuje LIPSKÝ (1999). Tyto enklávy se vyznačují velikou rozmanitostí - tvarem, původem, ostrostí. Jsou jak biotické – např. remízky, sídla, skládky, tak i abiotické, bez života nebo osídlené jen mikroorganismy jako skály, vybetonované plochy.

Plošky mohou také zvýšit druhovou diverzitu krajiny a tím i její ekologickou, stabilizační a ekonomickou hodnotu, uvádí SKLENIČKA (2003), který dále dělí plošky (enklávy) z hlediska jejich původu a vývoje do skupin:

- disturbační enklávy (vzniklé narušením malého území v matrix)
- zbytkové enklávy (vzniklé díky odlišným podmínkám v matrix, resp. v enklávě)
- introdukované (zavlečené) enklávy (vzniklé introdukcí druhů rostlin a živočichů, mnohdy podmíněnou člověkem)
- efemérní (dočasné) enklávy (vzniklé krátkodobými fluktuacemi faktorů prostředí)

3.1.4.1.3 Krajinný koridor

Krajinné koridory je možno dělit podle typu, vzniku, souvislostí, velikostí a funkcí. Mezi jejich nejhlavnější funkci patří, jak se zmiňuje LIPSKÝ (1999)

- propojení krajinných plošek,

- možnost nebo usměrnění pohybu objektů v krajině,
- poskytnutí útočiště nebo trvalé existenční podmínky některým druhům bioty,
- bariérový nebo selektivně bariérový účinek.

V krajině vytvářejí více či méně propojené sítě. Jako koridory fungují například vodní toky, nebo jimi byly meze a kamenné násypy kolem polí nebo hranic pozemků, které byly nejdůležitějšími hraničními symboly mezi soukromoprávními vztahy. Bariéry v krajině tvoří i další prvky jako polní a lesní cesty, silnice a železnice.

Podle FORMAN et al., (1993) známe tři základní typy struktury koridorů: liniové (ty jsou tvořeny úzkými pruhy bez vnitřního prostředí, např. mez, pěšina), pásové (širší pruhy s vnitřním prostředím, např. pruhy pro vedení vysokého napětí) a koridory podél toků (zde je osou koridoru tok a šířka pruhu se liší podle vodoteče).

SKLENIČKA (2003) vymezuje dále nejdůležitější funkce koridorů jako spojení dvou a více plošek, které plní úlohu transportního prostředí, mají trvalé místo pro život pro specifické druhy, které umí žít jen v koridorech, dále ovlivňují svou přítomností okolní prostředí, mají bariérové (popř. selektivní bariérové účinky) a také působí na estetiku krajiny.

Celková struktura krajiny je závislá na rozmístění a vztazích mezi maticí, ploškou a koridorem. Stupeň pestrosti přítomných typů prostředí uvádí MIMRA (1993) jako heterogenitu krajiny.

3.1.4.2 Funkce krajiny

Funkce krajiny lze dělit na produkční a mimoprodukční, kdy:

- produkční funkcí krajiny je například výroba potravin a průmyslových surovin, těžba nerostných surovin, těžba dřeva, výroba energie a průmyslová výroba.
- mimoprodukční funkce krajiny je její ekologická stabilita a rovnováha jednotlivých ekosystémů, velká druhová rozmanitost, velká únosnost a

potenciál krajiny, estetičnost krajiny, funkce sociální, pracovní možnosti lidí, bydlení lidí nebo jejich rekreace.

Dalšími možnostmi rozdělení je na:

- funkce přírodní, která zahrnuje procesy klimatické, geologické, hydrologické a biologické, které jsou podmínkou pro existenci živočichů, rostlin i člověka
- funkce společenská, kterou DEMEK (1999) vymezuje na funkci přírodního zdroje, produkční funkci, obytnou funkci, rekreační funkci a funkci ochrannou.

Funkce krajiny se posuzuje také z hlediska:

- užité - využití pro průmysl, zemědělství, bydlení
- estetické - vliv na rekreaci, cenná místa
- stabilizující - klimatické rozdíly, hospodaření s vodou
- udržení přirozené rozmanitosti (diverzita)
- geologické - tvary terénu, typy půd
- biologické - druhy živočichů, rostlin
- kulturní sounáležitosti – tradiční architektura, zvyky.

Změny krajinných funkcí jsou spojeny se změnami struktury krajiny, především fragmentací, propojením a různorodostí krajinných plošek. Při zalesňování a zatravnění orné půdy dochází ke snižování počtu tříd krajinného pokryvu, oproti tomu výstavbou dopravních sítí a zastavěností dochází k fragmentaci krajiny a nárůstu počtu tříd krajinného pokryvu. Pro posouzení jsou důležité především letecké a družicové snímky.

3.1.4.3 Krajinný ráz

Další ze základních charakteristik krajiny je krajinný ráz. Krajinný ráz může být dále definován typem biotopu, ekologickou nikou, ekosystémem a dalšími faktory, které jej vytvářejí. Krajinný ráz se vztahuje vždy k určitému místu a je vymezen bodovými, lineárními a plošnými tvary skládajícími krajinnou mozaiku, uvádí

KUČERA (2004). Krajinný ráz byl chráněn již v minulosti a to např. v roce 1920 přídělovým zákonem č. 47/1920 Sb., kde je vymezen takto: „při sdělávání plánu přihlížej pozemkový úřad k tomu, aby přídělem nebyly rušeny krásy přírodní a ráz krajinný...“. Nyní tuto možnost dává zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který obsahuje i hodnocení krajinného rázu.

Charakteristický ráz krajiny tvoří jednotlivé krajinné složky a hodnocení krajiny pak umožňuje pochopit vztah mezi těmito složkami, FLADMARK et al (1991). Posuzováním krajinného rázu sledujeme danou část krajiny, která má určité hodnoty jak estetické, tak i přírodní, které toto místo odlišují od jiných míst.

Podle zachování krajinného rázu je možno hodnotit krajinu jako:

- harmonickou - je to zachovalá krajina s množstvím přírodních prvků a tradičním osídlením,
- porušenou krajinu, která je znečištěná, nevhodně zastavěná, vysoce průmyslová.

Při hodnocení krajinného rázu je důležité, uvádí LÖW et al., (2003), stanovit určité atributy jako je určení typu krajinného rázu, stanovení prostorově vymezeného krajinného rázu, vyhodnocení zachovalosti krajinného rázu a určení způsobu ochrany krajinného rázu.

Krajinný ráz tak podléhá určitým stupňům ochrany, kdy se jedná o:

- Nejvyšší ochranu krajinného rázu (I. stupeň ochrany), která je používána v nejpřísněji chráněných zónách NP a CHKO, kde jsou chráněny všechny typické znaky dané oblasti krajinného rázu
- Vysokou ochranu krajinného rázu (II. stupeň ochrany), která je zejména u přírodních parků a okrajových částí národních parků a chráněných krajinných oblastí, kde jsou registrované významné krajinné prvky. Tuto ochranu vyžadují např. i sídelní památkové zóny nebo ochranná pásma kulturních památek. Jsou zde přísně chráněny především typické dominantní a hlavní znaky.
- Nadprůměrnou ochranu krajinného rázu (III. stupeň ochrany), která je u míst s částečně dochovaným krajinným rázem. Jsou zde chráněny pouze dominantní znaky.
- Základní ochranu krajinného rázu (IV. stupeň ochrany), u které je třeba stanovit celospolečenské minimum ochrany těchto hodnot, které bude vždy

požadováno, ale nikdy překračováno. Chrání se zde dominantní typické znaky.

- Bez ochrany krajinného rázu (V. stupeň ochrany), což jsou území, kde krajinný ráz není dochován, nebo je nutné je z jiných obecně přijatých celospolečenských hledisek změnit.

V současnosti dochází při územním rozhodování a povolování staveb nebo v rámci procesu EIA k hodnocení vlivů předkládaných záměrů na krajinný ráz. Tím je dána možnost ochrany krajinného rázu. Tato ochrana je možná i formou plánů péče o zvláště chráněná území, ochrany přírody a krajiny krajů apod.

3.1.5 Územní ochrana

Pro další využívání krajiny chápeme krajinu jako dědictví, které je nutno chránit a rozumně v ní hospodařit, uvádí ŠARAPATKA (2011), a dále dodává, že příroda a krajina jsou nositeli národní identity a historické paměti. Rozeznává dvě úrovně ochrany a to obecnou územní ochranu a ochranu zvláště chráněných území. Charakteristika ochrany je zakotvena především v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a dále v prováděcích vyhláškách.

Tento zákon rozděluje zvláště chráněná území na velkoplošná chráněná území, kdy se jedná o národní parky a chráněné krajinné oblasti a na maloplošná zvláště chráněná území kam spadají národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky.

Vstupem České republiky do Evropské unie také vyvstala povinnost vymezení soustavy chráněných území Natura 2000.

4 METODIKA

4.1 Výběr území

K posouzení analýzy užívání krajiny v územích ovlivněných vysídlením obyvatel na Plzeňsku bylo zvoleno jedno území v okrese Tachov v jeho severovýchodní části nedaleko města Stříbro. Obce tohoto území spadají pod MAS Český západ.

Další území bylo zvoleno v okrese Rokycany, v severní části nedaleko města Radnice. Obce tohoto území spadají pod MAS Světovina.

4.2 Zdroje dat

Údaje o rozlohách jednotlivých katastrálních území obcí ve sledované oblasti byly získány z Krajského úřadu Plzeňského kraje a z Národního geoportálu INSPIRE (CENIA), kde ořezem vrstev byly získány nejprve plochy sledovaných území a výpočtem bylo zjištěno, zda území splňují daná kritéria velikosti, tj. celkový součet území musel být minimálně 150 km². Dále bylo posouzeno, zda první zvolené území se nachází v oblasti, kde došlo k odsunu německého obyvatelstva po 2. světové válce a druhé území, kde žádný odsun nebyl proveden.

Vybrané charakteristiky struktury krajiny ve sledovaných časových horizontech byly získány na základě studia statistických údajů, map a leteckých snímků.

Statistické údaje byly převzaty z Historického lexikonu obcí České republiky 1869-2005. Další údaje byly uvedeny ve výkaze ploch stabilního katastru z roku 1948 u jednotlivých katastrálních území, které byly převzaty z Ústředního archivu zeměměřičství a katastru.

Dále byly použity pro vizuální kontrolu vytištěné mapy Topo S-1952 v měřítku 1:25000 z Ústředního archivu zeměměřičství a katastru a data poskytnutá Krajským úřadem Plzeňského kraje - ZABAGED v měřítku 1:10000 pro daná území a historické letecké snímky z let 1947-1962. Mapy byly již v souřadnicovém systému S-JTSK Krovak East North. S-JTSK je souřadnicový systém Jednotné

trigonometrické sítě katastrální a používá se pro civilní účely. Navrhl jej ing. Josef Křovák v roce 1922. KAPLAN et al., (2009). Využito bylo i aktuální ortofotomapy z geoportálu CENIA.

4.3 Postup

4.3.1 Zpracování dat pomocí GIS

Geografický informační systém (GIS) umožňuje práci s daty v určitém prostorovém kontextu, zahrnuje mapování dat, jejich interpretaci a na základě těchto podkladů vyvozuje závěry. Výhodou tohoto systému je možnost kombinovat data vlastní a data ze zdrojových databází WOODROW (1997). Na základě těchto informací lze provádět zpracování a vyhodnocení dat při studiu krajiny, ale i následnou vizualizaci budoucích změn ve využití krajiny a prostředí HAYMES-YOUNG (1994), MALENOVÁ (2008). „GIS je výkonný soubor nástrojů pro sběr, ukládání, výběr na požádání, transformaci a zobrazování prostorových dat z reálného světa pro jednotlivé účely.“ RAPANT (2002).

Pro získání aktuálních dat bylo využito mapových podkladů z Krajského úřadu Plzeňského kraje, tato data již byla v digitální podobě ZABAGED. Zároveň byla vytvořena v programu ArcGIS, pomocí vektorizace, vrstva zobrazující bezprostřední dobu po 2. sv. válce použitím černobílých historických leteckých snímků z roku 1952 získaných z Krajského úřadu Plzeňského kraje. Při zpracovávání vektorizace jednotlivých polygonů byla prováděna vizuální kontrola dle vytištěné mapy Toto-S 1952, rozlišení jednotlivých snímků nebylo v kvalitní podobě a nebylo možno rozeznat hranice polygonů a dále rozeznávání kategorií pokryvu, neboť barva jednotlivých luk, polí, pastvin, lesů byla obdobná. Tímto způsobem vznikly jednotlivé mapové vrstvy, ze kterých byly vygenerovány atributové tabulky a dále pak zpracovány do tabulek a grafů v programu Microsoft Office Excel 2007, zároveň nám vznikla i mapová dokumentace.

4.3.2 Zpracování získaných statistických dat

Získané statistické údaje byly použity pro vyhodnocení změn v užívání zájmových území. Jednalo se zejména o tabulkovou část s porovnáním jednotlivých kategorií pokryvu v hektarech a v procentech. Získané výstupy byly dále použity v grafech za jednotlivá území v % a ve výměře v ha. Data z roku 1948 nejsou zpracována v programu GIS, ale pouze převzata ze statistických údajů stabilního katastru. Následně bylo provedeno srovnání obou zvolených území ve vývoji land use v letech 1948, 1952, 2011.

Pro lepší orientaci ve zvolených územích jsem provedl dále zpracování dat týkající se počtu domů z Historického lexikonu obcí České republiky za roky 1930, 1950, 1961, 1970, 1980, 1991, 2001.

4.3.3 Sledování využití krajiny

4.3.3.1 Sledování land use

Ke sledování využití krajiny (land use) byly zvoleny kategorie druhů pozemků, které jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tab. č. 1: klasifikace kategorií druhů využití pozemků

Druh pozemku	Charakteristika druhu pozemku pro účely katastru
Orná půda	Pozemek, a) na němž se pravidelně pěstují obilniny, okopaniny, píceiny, technické plodiny a jiné zemědělské plodiny, b) který je dočasně zatravňován (víceleté pícniny na orné půdě).
Chmelnice	Pozemek, na němž se pěstuje chmel.
Vinice	Pozemek, na němž se pěstuje vinná réva.

Zahrady a ovocný sady	Pozemek, a) na němž se trvale a převážně pěstuje zelenina, květiny a jiné zahradní plodiny, zpravidla pro vlastní potřebu, b) souvisle osázený ovocnými stromy nebo ovocnými keři až do výměry 0,25 ha, který zpravidla tvoří souvislý celek s obytnými a hospodářskými budovami.
Louky a pastviny	Pozemek porostlý travinami, u něhož hlavní výtěžek je seno (tráva) nebo porost je určený k trvalému spásání, i když je za účelem zúrodnění rozoráván.
Lesy	Pozemek s lesním porostem a pozemek, u něhož byly lesní porosty odstraněny za účelem jejich obnovy, lesní průsek a nezpevněná lesní cesta, není-li širší než 4 m, a pozemek, na němž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů (§ 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 289/1995 Sb.).
Vodní plocha	Pozemek, na němž je koryto vodního toku, vodní nádrž, močál, mokřad nebo bažina.
Zastavěná plocha a nádvoří	Pozemek, na němž je a) budova nebo rozestavěná budova podle katastrálního zákona, včetně nádvoří vyjma skleníku, který je v katastru evidován jako budova, postaveného na zemědělském nebo lesním pozemku a budovy evidované na pozemku vodní plocha; b) společný dvůr; c) zbořeniště; d) vodní dílo.
Ostatní plocha	Pozemek neuvedený v předcházejících druzích pozemků.

Zdroj: VÚGTK

4.3.3.2 Sledování struktury krajiny

Další možností porovnání přeměny krajiny je metoda PETEK, GABROVEC (2002), která je založena na rozdělení struktury krajiny do kategorií – 1. Orná půda a trvalé kultury, 2. Trvalé travní porosty (louky a pastviny), 3. Lesní plochy, 4. Zastavěné a ostatní plochy, 5. Vodní plochy. Kategorie, které se mezi dvěma časovými horizonty zvětšily, se sčítají. Největší kladný přírůstek rozlohy se dělí součtem všech přírůstků rozlohy a vynásobí stem. Výsledkem je číslo, které vyjadřuje, jak se nejvýznamnější narůstající kategorie podílí na úhrnu kladných změn.

Pokud je podíl větší než 75%, jde o silný proces, podíl mezi 50-74,9% představuje proces střední intenzity a 25-49,9% pak proces slabý. Máme tak dané 3 stupně intenzity procesů zornění - zatravňování, zalesňování a urbanizace.

4.3.3.3 Sledování dynamiky změn

Dynamika změn je přeměna určitého typu land use v čase na jiný typ. Tato analýza byla provedena pomocí nástroje Intersect v programu ArcGIS, kdy byly překryty jednotlivé vrstvy mezi sebou a porovnány vektorové vrstvy roku 1952 a 2011. Z nově získané vrstvy jsou vizuálně patrné rozdíly změn mezi lety 1952 a 2011. Jak pro analýzy krajinného pokryvu, tak i pro vizualizaci krajinné dynamiky se používá program GIS BENDET et al. (2005).

4.3.3.4 Koeficient ekologické stability

Míru ovlivnění krajiny člověkem můžeme doložit výpočtem koeficientu ekologické stability. Vyjadřuje poměr mezi trvalými kulturami (ekosystémy) a krátkodobými kulturami a technickými objekty. Pro ekologickou stabilitu má pak rozhodující význam snižování destabilizujících antropogenních vlivů FIALA, GAISLER (1999).

Pro posouzení výpočtu koeficientu ekologické stability krajiny byly zvoleny tyto metody:

Metoda podle MÍCHAL (1985) výpočet je určen poměrem stabilních a nestabilních krajinnotvorných prvků. Pro výpočty byly upraveny jednotlivé kategorie ploch.

$$K_{es} = \frac{LP + VP + TTP + Sa + Za}{OP + ZP + OsP}$$

Koeficient ekologické stability = výměra ploch relativně stabilních / výměra ploch relativně nestabilních

stabilní: lesy, trvalé travní porosty, zahrady, sady, vinice, vodní plochy,
nestabilní: pole, chmelnice, urbanizované plochy

KES < 0,1 nebo je rovné 0,1: jedná se o území s maximálním narušením přírodních struktur, kde jsou nutné technické zásahy

KES 0,1 < 0,3 nebo je rovné 0,3: území je nadprůměrně využíváné, se zřetelným narušením přírodních struktur, nutné technické zásahy

KES 0,3 < 1,0 nebo je rovné 1,0: toto území je intenzivně např. zemědělsky využíváné, jsou oslabeny autoregulační pochody, což v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu, vyžadují se zde vklady dodatkové energie

KES 1,0 < 3,0 : vcelku vyvážená krajina, technické objekty jsou relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, nižší potřeba energo-materiálových vkladů

KES > 3,0 nebo je rovné 3,0: stabilní krajina s převahou přírodních a přírodě blízkých struktur s nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.

Další metodou je **výpočet podle MIKLÓSE (1986)**, který charakterizuje ekologickou významnost lokalit pomocí číselných koeficientů.

KES - ekologická významnost pomocí číselných koeficientů:

$$K_{es} = \frac{P_n \cdot k_{pn}}{P}$$

P_n = výměra jednotlivých kultur

k_{pn} = koeficient ekologické významnosti kultur

P = výměra zájmového území

Koeficient ekologické významnosti kultur pro jednotlivé kategorie využití půdy:

pole 0,14

zahrady	0,50
ostatní	0,10
louky	0,62
ovocné sady	0,30
pastviny	0,68
lesy a voda	1,00

5 CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO ÚZEMÍ

5.1 Zájmové území v oblasti Radnicka

Obr. č. 1: katastrální území oblasti Radnicka

Území Radnicka je z hlediska přírodních podmínek poměrně homogenní. Jde o území s plošinným až pahorkatinným reliéfem, jehož monotónnost narušuje např. masiv Brna se 718 m v jižní části nedaleko Radnic. Do východní části zasahuje výběžek CHKO Křivoklátska se zaříznutým údolím Berounky, která je hlavním vodním tokem oblasti. Území je nadprůměrně lesnaté, kdy lesy zaujímají asi 40% plochy. Jedná se především o nepříliš stabilní jehličnaté kultury, ale některé lesní komplexy se vyznačují přirozenou druhovou skladbou a jsou legislativně chráněny.

5.1.1 Geomorfologie

Území náleží dle geomorfologického členění ČR do systému Hercynského, do provincie Česká Vysočina, subprovincie Poberounská soustava, Plaská pahorkatina.

Horninové složení je velmi pestré. V podloží převažují přeměněné horniny – kyselé břidlice, bulžníky, křemence, ale i prvohorní sedimenty – pískovce, slepence, nebo přeměněné vyvřeliny – amfibolity, diabasy, porfyry v Křivoklátské vrchovině dále pak hlíny a písky DEMEK J. (1965).

Podloží má vliv i na tzv. radonové riziko, kdy středně zasahuje například do podloží obcí Bujesily, Vejvanov, Újezd u Svatého Kříže DUDÁK et al. (2008).

V návaznosti na geologické podloží jsou ložiska nerostných surovin. Původní bohaté nerostné zásoby jsou již vytěženy. Význam měla především těžba černého uhlí na Radnicku. Jediným chráněným ložiskovým územím ve sledované části je okolí Chomle, Vejvanova a Skomelna se zásobami křemenných surovin. Těžba stavebního kamene probíhá v dobývacím prostoru na východní hranici území v obci Třebnuška, kde se těží silniční kamenivo (křemenný porfýr). Důsledkem bývalé těžební činnosti jsou rozsáhlá poddolovaná území na Radnicku, která způsobují propady povrchu. Některé opuštěné lomy byly zatopeny a jsou využívány k rekreačním účelům. Výskyt vitriolové břidlice dal předpoklad výroby kyseliny sírové, již se říkalo oleum, tyto kyzové břidlice byly těženy štolami, které jsou v některých územích ještě znatelné spolu s hromadami vytěžené břidlice např. v okolí obce Kamenec MIKROREGION RADNICKO (2012).

5.1.2 Klimatické a pedologické poměry

Klimatické podmínky jsou dle Quittovy klasifikace zařazeny do oblasti MT11 a MT7, východní část pak do MT5 TOLASZ et al. (2007).

Pedologické poměry v dotčeném území – převládají zde kambizemě a podél vodních toků se pak nalézají fluvizemě. Zemědělsky cenné půdy jsou zde náchylné na vodní erozi. Dle šestistupňového hodnocení se ve většině území jedná o čtvrtý stupeň, pouze v oblasti obcí Hlohovce a Němčovice se jedná o šestý stupeň ohrožení. Ohrožení větrnou erozí je zanedbatelné DUDÁK et al. (2008).

5.1.3 Hydrologie

Hydrologické a hydrogeologické poměry. Celé území patří do povodí Berounky. Jiné velké vodní plochy se zde nenacházejí. Radnicko odvodňuje Radnický potok. Z hlediska záplavového území jde především o údolí řeky Berounky.

Na sledovaném území jsou vymezeny i útvary povrchových tekoucích vod:

Radnický potok po ústí do toku Berounky

Javornice po ústí do toku Berounky

Vejvanovský potok po ústí do toku Zbizožského potoka

Zbizožský potok po ústí do Berounky

Z hlediska ochrany podzemních a povrchových vod, které jsou využívány nebo určeny jako zdroje pitné vody, u nichž může v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů docházet k nežádoucímu zhoršení kvality vody, jsou na území obcí Mlečice, Terešov, Vejvanov, Sebečice a Hlohovice, kde jsou stanoveny zranitelné oblasti vod, ve kterých je limitováno využívání hnojiv ČHMÚ (1965).

5.1.4 Biotické poměry

Podle biotických poměrů a ochrany přírody a krajiny v území převažují potencionální přirozené vegetace, které představují bikové a jedlové doubravy, které v části nahrazují černýšové dubohabřiny. V území jsou zastoupeny i plochy s lokálním výskytem lipových bučin s lípou srdčitou. Severní část okrsku je málo zalesněna, severovýchodní část je pak zalesněna středně. Lesní porosty jsou tvořené převážně borovicí a smrkem a pomístnou příměsí jedle, dubu, habru, buku a tisu a jsou rozptýleny do mnoha menších komplexů. Jedná se většinou o hospodářské lesy s minimem zastoupení lesů ochranných a lesů zvláštního určení. Koridor řeky Berounky obklopují lužní a nivní společenstva s mokřady, porosty jív a vrb a v kontrastu s tím jsou vystupující skalnaté vrcholy s nápadnými skalními partiemi, které jsou cenným domovem suchomilných rostlin, např. Třimanské skály, které jsou vyhlášeny přírodní rezervací DUDÁK et al. (2008).

Z hlediska využívání krajiny je území členěno do:

- Intenzivně využívané krajiny, kde jde zejména o zemědělskou velkovýrobu. Nejvíce je zastoupena v obcích: Bujesily, Hlohovce, Chomle, Kladruby, Mlečice, Němčovice, Terešov a Zvíkovec.
- Vcelku vyvážené krajiny, kde jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, v obcích: Chlum, Liblín, Sebečice,
- S přírodní a přírodě blízkou krajinou s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem se setkáme například v obci: Lhotka u Radnic, DUDÁK et al. (2008).

5.1.5 Ochrana přírody

Ve sledovaném území v oblasti Radnic se nachází několik důležitých lokalit – zvláště chráněných území

Přírodní rezervace Třímanské skály – vyhlášena 1991 – výměra 27,09 ha – reliktní bor a skalní step na spilitovém podkladu.

Přírodní rezervace Chlumská stráž - vyhlášena 1933 – výměra 150 ha – suťový smíšený porost dubu, habru, lípy, břízy a javoru s výskytem tisu červeného.

Přírodní rezervace V Horách, původní název Terešovské tisy – vyhlášena 1933 – výměra 50,63 ha lokalita s výskytem tisu červeného.

Přírodní park Horní Berounka – vyhlášena 1995 - výměra 10105,1 ha – území toku řeky Berounky od Plzně po Zvíkovec. Ochranou je kaňonovité údolí řeky Berounky, s výrazně údolním fenoménem s pestrou mozaikou společenstev.

Přírodní památka Biskoupky – vyhlášena 1989 – výměra 1,4 ha – lokalita je chráněna z důvodu naleziště zkamenělin středního karbonu.

Přírodní park Radeč – vyhlášen 1979 – výměra 5999,3 ha – rozkládá se v Radečské vrchovině s dominantním hřbetem Radeč /721 m.n.m./. Jedná se o rozsáhlý lesní komplex s přirozenou druhovou skladbou. Území přírodního parku zahrnuje velmi zachovalé přírodní prostředí nižších partií hercynské podprovincie ZAHRADNICKÝ et al. (2004).

Území je členěno do bioregionu Křivoklátského a z části Brdského. Podrobnou jednotkou biogeografického členění jsou biochory, které jsou na rozdíl od bioregionů typologické, tedy opakovatelné.

Místní akční skupina (MAS) Světovina, o.p.s. byla založena 1. 8. 2006 jako nezisková organizace. V roce 2008 došlo k spojení dvou územních celků MAS Světovina, o.p.s. a MAS Barokní perla, o.p.s., jejichž území dnes zabírá více než 45% bývalých okresů Plzeň-sever a Rokycany. V současné době je složena z 22 členů, kterými jsou 4 mikroregiony sdružující 77 obcí, 8 neziskových organizací, 5 zemědělských podnikatelských subjektů a 5 podnikatelských subjektů z ostatních oborů MAS SVĚTOVINA (2012).

Největšími obcemi na území MAS Světovina jsou centra jednotlivých regionů: Kralovice (mikroregion Kralovicko), Plasy (mikroregion Dolní Střela), Radnice (mikroregion Radnicko) a Zbiroh (mikroregion Zbirožsko) MAS SVĚTOVINA (2012).

Do sledovaného území spadají obce dle obrázku č. 1:

Bujesily – obec leží v blízkosti řeky Berounky, která také tvoří přirozenou hranici části jejich katastru. Na východě jej lemuje údolí Radnického potoka. První zmínka o obci je z let 1227 a 1228. Jedná se o vyhledávanou turistickou oblast, která náleží do přírodního parku Horní Berounka OBEC BUJESILY (2012).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Plasy, v r. 1961 - 1970 část obce Lhotka v okr. Rokycany, 1.4.1980 - 28.2.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Hlohovice – pod obec spadají ještě další obce: Hlohovičky, Mostišťe a Svinná.

Historický vývoj obce je spojen s obcí Hlohovičky. Jednalo se především o zemědělskou vesnici. Jako jedno z prvních zde bylo v roce 1956 založeno JZD III. typu, později došlo v roce 1976 ke sloučení dalších pěti JZD a vzniklo JZD „Mír“ Vojenice-Kladruby OBEC HLOHOVICE (2012).

Od 2. sv. války se jedná o samostatnou obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Hlohovičky leží v severní části okresu v nadmořské výšce 401 metrů. První písemná zpráva pochází z roku 1382. JZD v obci bylo založeno hned v první etapě zakládání družstev 19. 8. 1952. V roce 1961 místní JZD bylo sloučeno s dalšími JZD (Hlohovice, Svinná a Skoupý) v jeden celek "Vítězný únor" se sídlem v Hlohovicích. Dnešní podoba obce odpovídá zemědělskému zaměření oblasti. OBEC HLOHOVICE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Rokycany, od r. 1961 část obce Hlohovice v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Mostiště - malá obec ležící v nadmořské výšce 440 metrů. První zmínka o obci souvisí s připomínkou Hroznatý z Mostiště dne 17. 6. 1291. Původní název byl „Mostišče“, tj. místo, kde byl most přes močál (bahno) OBEC HLOHOVICE (2012). Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Rokycany, od r. 1961 část obce Hlohovice v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Němčovice – obec leží v oblasti, která sousedí s CHKO Křivoklátsko a severním okrajem Brd, na území přírodního parku Horní Berounka. Zprávy o obci pochází z listiny vydané roku 1240 OBEC KAMENEC (2012).

Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.4.1980 - 23.11.1990 část obce Radnice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Kamenec – obec nevznikala postupně jako okolní obce, ale byla založena roku 1760 majitelem Liblínského panství baronem Ledeburem a osídlena německými dělníky. Ti se postupně počestili a dnes je připomínají jen četná německá jména v okolí. Malebné zalesněné údolíčko, kde osada vznikla, patřilo ke katastru obce Němčovice. Zpočátku se v Kamenci dolovalo uhelné podloží, ze kterého se louhováním, vařením a spařováním vyráběl kamenec a zelená skalice. Kamenec byl bílý a skalice zelená, a tak se kromě českého názvu osady Kamenec používal i název německý Weissgrün. Byly zde zakládány továrny zvané "olejny" na výrobu české kyseliny sírové zvané "oleum". Kromě toho se zde získávala síra ve speciálně zřízených pecích, byl zde vyráběn "kostík" (fosfor) a skalice modrá (měděnka). Z odpadů při výrobě české kyseliny (oleum) zvaných "kaput-mortum" byla získána barva "andělská červen" OBEC KAMENEC (2012).

V r. 1950 - 1980 samostatná obec v okr. Rokycany, 1.4.1980 - 23.11.1990 část obce Radnice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Lhotka u Radnic – vesnička Lhotka u Radnic se dále dělí na dvě části, konkrétně to jsou: Chockov a Lhotka u Radnic. První zmínka o obci je z roku 1362. Většinu katastrálního území zaujímají lesní porosty a orná půda, jen velmi málo ploch je s trvalým travním porostem OBEC LHOTKA U RADNIC (2012).

V r. 1950 - 1972 pod názvem Lhotka byla samostatnou obcí v okr. Rokycany, stejně jako od 1.1.1973 - 31.3.1980, od 1.4.1980 - 23.11.1990 byla částí obce Radnice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu samostatnou obcí v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Chockov - První písemná zmínka o obci pochází z roku 1362. OBEC LHOTKA U RADNIC (2012). V r. 1950 samostatná obec okr. Rokycany, v r. 1961-1972 část obce Lhotka v okr. Rokycany stejně jako od 1.1.1973 - 31.3.1980, od 1.4.1980 - 23.11.1990 část obce Radnice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu část obce Lhotka u Radnic v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Svinná – obec byla v minulosti sídlem vrchnosti, proto tu ještě dnes najdeme zbytky bývalé tvrze. Obec leží 387 metrů nad mořem. Ves Svinná se objevuje v pramenech poprvé v r. 1355. V roce 1952 založeno JZD Svinná OBEC HLOHOVICE (2012)
Od 2. sv. válce do r. 1950 samostatná obec okr. Rokycany, od r. 1961 část obce Hlohovice v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Chlum leží nad pravým břehem řeky Berounky, ve výšce 440 m n.m. Nejstarší písemná zmínka o vsi je z roku 1379, do roku 1924 byla hospodářsky a politicky spjata s obcí Zvíkovec. Svě jméno získala pravděpodobně podle táhlého zalesněného kopce a její katastr, jehož převážná část náleží do přírodního parku „Horní Berounka“, zaujímá 852 ha. Na území obce byla roku 1933 vyhlášena národní přírodní rezervace "Chlumská stráň" - nejstarší chráněné území okresu Rokycany, s překrásnou vyhlídkou na údolí řeky Berounky "Na Plazu". Odtud lze přehlédnout velkou část toku řeky Berounky a severního Plzeňska. Na rozloze 124 ha nalezneme přirozené smíšené suťové porosty se zastoupením tisu červeného. K obci náleží

statek Hamouz, Sádka, hájenka na Prašném Újezdě a bezmála 60 chat podél potoka Radubice a při pravém břehu Berounky. Převážná funkce obce je rekreační OBEC CHLUM (2012).

Od 2. sv. války do r. 1980 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.4.1980 - 23.11.1990 část obce Mlečice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu samostatná obec okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Kladruby – obec je tvořena částmi Kladruby, Třímány, Hřešihlavy a Vojenice. První písemná zpráva o obci Kladruby je z roku 1329 OBEC KLADRUBY (2012). Od 2. sv. války samostatná obec okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Hřešihlavy - obec poprvé zmiňována v r. 1363, kdy se uvádí Jan z Hřešihlav OBEC KLADRUBY (2012). Od 2. sv. války do r. 1975 samostatná obec okr. Rokycany, od 1.1.1976 část obce Kladruby v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Třímány – první zmínka o obci nebyla nalezena, v současné době se zde nachází neobvyklé golfové hřiště, které jako jedno z mála v Česku není součástí České golfové federace. Má status veřejného hřiště, které je otevřené všem OBEC KLADRUBY (2012). Od 2. sv. války do r. 1975 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.1.1976 část obce Kladruby v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Vojenice – první zmínka z roku 1352 OBEC KLADRUBY (2012).

Od 2. sv. války do 1982 osada obce Kladruby v okr. Rokycany, od 1.7.1982 - 5. 9. 2004 se jako část obce neuvádí, od 6. 9. 2004 znovu část obce Kladruby v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Liblín – první písemná zmínka o obci je z roku 1180. Obec leží nedaleko soutoku řeky Berounky a Střely, nedaleko soutoku proti proudu Berounky byl v roce 1360 vystavěn královský hrad Libštejn, který byl správním sídlem okolí. Po roce 1948 zde vznikl st.st. Rokycany, který zde působil až do konce 20 století OBEC LIBLÍN (2012).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Plasy, od 1961-1980 také samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.4.1980 - 28.2.1990 část obce Radnice v okr. Rokycany, od 1.3.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Mlečice – historie obce začíná kolem roku 1227, kdy patřila ke klášteru sv. Jiří na Pražském hradě, několikeré střídání majitelů bylo ukončeno dlouhým vlastnictvím Lobkoviců od roku 1594. Obec je zemědělského charakteru a jako u jedné z mála na Radnicku zde byly zakládány chmelnice OBEC MLEČICE (2012).

Od 2. sv. války samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Skoupý – informace o historii obce nebyly zjištěny. Od 2 sv. války do r. 1979 osada obce Prašný Újezd v okr. Rokycany, od 1.1.1980 část obce Mlečice v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Prašný Újezd – dějiny vsi Prašný Újezd jsou nejasné a opomineme-li falza z 12. století je zřejmé, že nějaké panské sídlo, nejspíše tvrz, tu vzniklo asi až v 16. století. Nyní se jedná převážně o zemědělskou obec OBEC MLEČICE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1979 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.1.1980 část obce Mlečice v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Sebečice - jsou složeny ze dvou obcí a dvou katastrálních území a to Sebečice a Biskoupky. První písemná zmínka o Sebečicích pochází z roku 1359, kdy je zmiňován jakýsi Theodorik ze Sobětic. Sobětice jsou také původním názvem, ale postupným jazykovým vývojem vznikl dnešní název. Od roku 1920 je oficiální název Sebečice úředním názvem obce OBEC SEBEČICE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1980 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.4.1980 - 23.11.1990 část obce Radnice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Biskoupky – obec se zmiňuje poprvé v roce 1445, kdy v pramenech se vyskytuje jakýsi Jan Purkart z Biskupic. Pod vlivem zmenšování výměry vsi zde došlo k úpravě původního názvu Biskoupky znamená menší Biskupice. Na konci 50 let bylo v Sebečicích ustaveno JZD, rovněž v Biskoupkách vzniklo JZD. V roce 1960 byla obě družstva sloučena do JZD Sebečice OBEC SEBEČICE (2012).

V r. 1921 - 1980 osada obce Sebečice v okr. Rokycany, od 1. 4. 1980 - 23.11.1990 část obce Radnice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 část obce Sebečice v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Terešov – nejstarší zmínka je z r. 1379. Odtud vzešel rod Kořenských z Terešova, který se sice připomíná až r. 1411, ale určitě byl starší OBEC TEREŠOV (2012).

Od 2. sv. války do r. 1979 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.1.1980 - 31.8.1990 část obce Mlečice v okr. Rokycany, od 1.9.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Bílá Skála - v roce 1950 - 1979 osada obce Terešov v okr. Rokycany, od 1. 1. 1980- 31. 8. 1990 část obce Mlečice v okr Rokycany, od 1. 9. 1990 část obce Terešov v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Vejvanov - první písemná zpráva o obci je z roku 1379, kdy je zmíněna jako majetek Jindřicha, který ji obdržel z královského majetku. Pod obcí i v jejím okolí bylo po staletí těženo černé uhlí. Obec se skládá ze dvou částí, původní vesnická zástavba je soustředěna kolem podlouhlé návsi s rybníkem, druhá část obce s názvem Pajzov byla původně hornickou osadou. V obci zůstalo osm roubených usedlostí, které jí dávají osobitou tvář. Jsou zde i další památkové objekty a proto byla v obci vyhlášena památková zóna, některé z roubených chalup jsou nemovitými kulturními památkami. Krajinný ráz se vyznačuje vysokým podílem lesních porostů, část území zasahuje do přírodního parku Radeč OBEC VEJVANOV (2012).

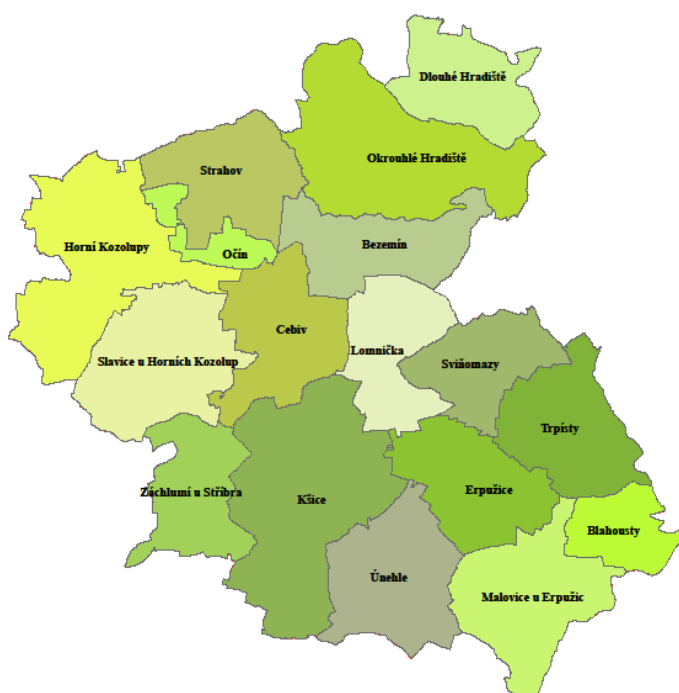
Od 2. sv. války do r. 1980 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.4.1980 - 23.11.1990 část obce Radnice v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Městys Zvíkovec – obec leží v místě, kde se protínají okresy Plzeň-sever, Rakovník a Rokycany na rozhraní Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko a přírodního parku Horní Berounka. K obci náleží ještě dvůr Hamoun, Sádka a nově založená část Kalinova ves. Svou polohou na plošině nad řekou Berounkou je určena především k turistickému využití. Poprvé se Zvíkovec připomíná v r. 1229 MĚSTYS ZVÍKOVEC (2012). Od 2. sv. války do r. 1979 samostatná obec v okr. Rokycany, od 1.1.1980 - 23.11.1990 část obce Podmokly v okr. Rokycany, od 24.11.1990 znovu samostatná obec v okr. Rokycany RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Radnicko nemá žádnou dominantu, která by se vryla do paměti. Zato jsou zde roztroušeny malebné vesničky, které nejsou dotčeny průmyslem a zachovávají si svůj dávný poklid. Jejich návsi jsou zdobeny nejen kostely, ale i malými kapličkami, někdy jen nenápadnou zvoničkou, ale přesto mají své neopakovatelné kouzlo. I bývalé tvrze např. Hřešihlavy, Skomelno, Svinná a Vojenice zůstaly do dneška zachovány, sice v havarijním stavu, ale je snaha o jejich záchranu. Také bývalá těžba nerostných surovin postupně zanikla a nyní jen zachovalé exponáty v muzeu v Radnicích nám připomínají její někdejší slávu. Jen některé tradiční hospodářství jako zemědělství a lesnictví si zachovaly svoji aktivitu. O to horší je v některých případech pohled do krajiny, kde nacházíme opuštěné a zdevastované objekty připomínající dřívější zemědělské činnosti, např. Vojenice, Vejvanov. V této oblasti není ani žádná střední škola a dopravní obslužnost je velmi slabá, proto mladé rodiny odcházejí do měst a na venkově zůstávají pouze starší lidé a chalupáři.

5.2 Zájmové území v oblasti Stříbrska

Obr. č. 2 katastrální území v oblasti Stříbrska

Krajinu tvoří hluboce zaříznutá údolí kolem řeky Mže se strmými lesními svahy a rozřezanými bočními údolními jejich přítoků, které tvoří specifický krajinný koridor. Značně rozšířené jsou lesy s převážně druhotnou skladbou dřevin. Na nelesních plochách převládaly v nedávné minulosti především louky a pastviny nad ornou půdou, dnes jsou z velké části odvodněné a zorané. Přesto se zde vyskytují neovulkanické suky a svědecké vrchy.

5.2.1 Geomorfologie

Sledované území je zahrnuto do geomorfologické oblasti Plzeňské pahorkatiny, do celku Plaská pahorkatina a podcelku Stříbrská pahorkatina. Z ní jsou zastoupeny čtyři okrsky, jak je uvedeno v tabulkovém přehledu. Dále náleží do jižního okraje oblasti Karlovarská vrchovina, celku Tepelská vrchovina a podcelku Bezdrůžická vrchovina, která je zastoupena okrskem Krasíkovská vrchovina DEMEK (1965).

Charakteristika geomorfologických okrsků

Krasíkovská vrchovina – tvoří pruh ploché vrchoviny budovaný proterozoickými dvojslídnyými svory až biotitickými pararulami, s tělesem biotitického granodioritu až křemenného dioritu a třetihorními čedičovými vulkanity. Má kerný reliéf se stupňovitými zarovnanými povrchy rozčleněnými hlubokými údolními v povodí Úterského potoka. Místy výrazné stolové vrchy na povrchových sopečných tělesech. Nejvyšší bod Ovčí vrch 697 m u Kokašic, významný vrch Krasíkov 635 m. DUDÁK et al. (2008).

Pernarecká pahorkatina – členitá pahorkatina na proterozoických chloriticko-sericitických fylitech s ojedinělými složkami spilitu s denudačními zbytky permských sedimentárních hornin. Tvoří erozně denudační reliéf nevýrazné kerné stavby charakterizovaný plošinnými zarovnanými povrchy s mělkými údolními v povodí levých přítoků Mže. Hlubší zářez tvoří jen Úterský potok. Výskyt ojedinělých neovulkanických vrchů. Nejvyšší bod Vlčí hora 704 m n.m. u Černošima DUDÁK et al. (2008).

Svojšinská vrchovina – plochá vrchovina na proterozoických chloriticko-sericitických fylitech a zbytcích karbonských pískovců, slepenců, jílovců a třetihorních sedimentů. Má homogenní erozně denudační reliéf s relikty mladotřetihorního zarovnaného povrchu v rozvodních oblastech. Je rozčleněn hlubokými údolními Mže a přítoků. Nejvyšší bod je Malovický vrch 586 m n.m. DUDÁK et al. (2008).

Benešovická pahorkatina – členitá pahorkatina tvořená porfyrickým biotitickým granitem kladrubského masivu s četnými křemennými žilami, z části kontaktně metamorfovanými proterozoickými fylity. Má strukturně denudační reliéf s drobnými granitovými sukami a hřbítky na křemenných žilách a se zbytky zarovnaných povrchu. Významným prvkem je údolí Úhlavky, sledující místy zlomové linie. Nejvyšší bod je Dubina 543 m n.m. u Borovan DUDÁK et al. (2008).

Stankovská pahorkatina – členitá pahorkatina proterozoických chloriticko-sericitických fylitech, s výskyty dvojslídnych svorů a zbytků karbonských pískovců, slepenců, jílovců a miocenních říčně jezerních sedimentů. Má ploše zvlněný denudační reliéf širokých rozvodních plošin a širokých rozevřených údolí středního toku Radbuzy. Nejvyšší bod Šibenický vrch u Zhoře (539 m) DUDÁK et al. (2008).

5.2.2 Geologie a pedologie

Z geologického hlediska se jedná o území, kde jsou převážně zastoupeny břidlice, fylity, svory a pararuly. V okolí Cebivy, Strahova a Bezemína jsou zastoupeny i permokarbonické horniny – pískovce, slepence, jílovce. V několika izolovaných ostrůvcích jsou rozptýleny terciární vulkanity např. u Okrouhlého Hradiště, dále kolem Trpíst a Erpružic se vyskytují až paleozoické vulkanické horniny metamorfované). Pokryvy jsou pak tvořeny hlínami, místy sprášení, písky a štěrky.

Podle map radonového indexu z geologického podloží je ostrůvkovitě výskyt v k.ú. Úlehle, Malovice u Erpružic, Cebiv, Bezemín, Okrouhlé Hradiště, Celiv. Ostatní území je ohroženo pouze nízkým stupněm radonového rizika a v údolí vodních toků stupněm přechodným DUDÁK et al. (2008).

V řešeném území jsou převazujícím typem na horninách (ortoruly, granity, pararuly, svory, varcické fylity, kvarcity a pouze ojediněle čediče) typické hnědé pudy nižších až vyšších vrchovin. Na sedimentech překrytých mocnější kůrou zvětrávání a zčásti i na svazích vznikají nejčastěji pudy nenasycené (kyselé) oligotrofní (chudé) až oligomezotrofní (A-AB), zcela ojediněle se na elevacích vyskytují i typy mezotrofně bazické (BD). V depresích reliéfu nebo na svazích elevací se obvykle vyskytují mírně obohacené mezotrofní hnědozemní typy půd (B). Všechny typy výše uvedených půd bývají slabé až středně oglejené, lehké až středně těžké, slabé až středně štěrkovité a někdy mírně převlhčené (A-AB-B-BD3).

Půdy v řešeném území jsou relativně monotónní s podmíněně málo pestrým minerálním složením matečných hornin, většinou kyselých a jen velmi ojediněle bazických. Určitý podíl na pedologických poměrech mají i antropické vlivy. Z důvodu využitelnosti území pro zemědělskou i lesnickou činnost byly prováděny dlouhodobé zásahy do vodního režimu (systematické odvodňování s co nejrychlejším odvedením vody z krajiny), které spolu s dalšími doprovodnými jevy intenzivního využití zemědělských pozemků vedly k porušení přirozeného vývoje půd a na mnoha místech i k odnosu svrchních horizontů a k degradaci půdního profilu. Proces se dále usiluje postupným oteplováním klimatu, jehož doprovodným jevem jsou časté přívalové srážky DUDÁK et al. (2008).

Vliv na vývoj území měla především zemědělská výroba a tím i využívaná zemědělská půda. V území jsou zastoupeny většinou chudé pudy pahorkatin a vrchovin. Nejčastěji se vyskytují hnědé pudy – kambizeme (kambizeme dystrické, mezobazické, oglejené), rankery, luvizeme modální, fluvizeme modální a glejové, rendziny modální, vzácně hnědozemě modální a černozemě modální, pseudogleje, v nivách různé typy glejů DUDÁK et al. (2008).

Zemědělské půdy jsou charakterizovány bonitovanými půdně ekologickými jednotkami (BPEJ) a třídami ochrany zemědělské půdy. Zemědělské půdy, díky zastoupení členitých pahorkatin a vrchovin, jsou potenciálně náchylné k vodní erozi. Jejich aktuální projevy jsou poměrně omezené, a to díky zvýšenému zastoupení travních porostů, krajinné zeleně a lesních porostů. Větrná eroze se v celém území, díky krajinnému pokryvu a půdnímu složení, nevyskytuje.

Zemědělské půdy v některých částech sledovaného území jsou zařazeny do méně příznivé oblasti dle Zákona č. 241/2004, které byly vymezeny s cílem podporovat zemědělce hospodařící v těchto oblastech s méně příznivými podmínkami, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva a zachování venkovské krajiny a zajištění pro zemědělce odpovídající úroveň příjmu DUDÁK et al. (2008).

Méně příznivé oblasti se člení na:

- horské oblasti
- ostatní méně příznivé oblasti
- oblasti se specifickými omezeními.

5.2.3 Klima

Území má poměrně chladné klima, náleží do chladnějšího regionu mírně teplé oblasti. Je zde krátké, mírné až mírně chladné a suché až mírně suché léto, přechodné období normální až dlouhé s mírným jarem a podzimem, zima je normálně dlouhá, mírná až mírně chladná, suchá až mírně suchá s normálním až krátkým trváním sněhové pokrývky. Oblast na severovýchod na Trpísty a na východ k přehradě Hracholusky je nejteplejší částí. Charakterizuje ji dlouhé, teplé a suché léto, krátké přechodné období s mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem, krátká, mírně teplá a velmi suchá zima s krátkým trváním sněhové pokrývky. V místním klimatu se často uplatňují teplotní inverze a vytváření jezer chladného vzduchu v údolích, což se nepříznivě projevuje v přízemním znečištění ovzduší, jehož zdroji jsou převážně domácí topeniště, spalující fosilní paliva TOLASZ (2007).

5.2.4 Hydrologie

Nejvýznamnějším vodním tokem v území a současně vodohospodářsky významnými tokem je Mže (c.h.p. 1-10-01), která je v celém úseku pstruhovou vodou až po nádrž Hracholusy s II. až III. stupněm čistoty, Hadovka (c.h.p. 1-10-02-152) se pstruhovou vodou a třídou čistoty II. až III. Další menší vodní toky jsou: Úterský potok, Milovický potok, Petrský potok, Erpružický potok, Čelivský potok, Slavický potok, Kozolupský potok, Luční potok, Blažimský potok, Křelovický potok a Bezemínský potok ČHMÚ (1965).

Největší vodní plochou, která zasahuje do území ORP, je vodní nádrž Hracholusky z r. 1964 na řece Mži s celkovou výměrou 470 ha. Nádrž má mnohostranné využití (energetika, retence, závlahy, rekreace). Vodní nádrž Hracholusky má přehradní hráz sypanou, první svého druhu v republice. Je vysoká od základů 36 metrů a dlouhá 270 metrů. U hráze je umístěn v jezeře sloučený, věžový technologický objekt, který skrývá vodní elektrárnu s Kaplanovo turbínou o hmotnosti 11,5 metru krychlového za vteřinu a o maximálním spádu 27 metru. Maximální výkon generátoru je 2 900 kW, elektrárna ročně vyrobí 1,46 Gwh. Vedle objektu ještě stojí nálevkový odpadní objekt. Délka jezera je 22 km, maximální hloubka 26 metrů.

Vzhledem k využití území jsou významným limitem ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů v okolí Konstantinových Lázní. Podle Biogeografického členění ČR náleží celé sledované území do Plzeňského biogeografického regionu.

5.2.5 Biotické poměry

Jeho biota je monotónní, ochuzená o většinu teplomilných i troficky náročných druhů. Vegetační stupně jsou 3. dubovo-bukové a 4. bukové. Potenciální vegetaci tvoří acidofilní a borové doubravy, ostrůvky dubohabrin, v hlubších údolích vodních toků i reliktní bory a bukové bučiny, na skalnatých svazích údolí sutové lesy a kolem vodních toků luhy. Flóra území je dosti pestrá, s řadou mezních prvků různého charakteru. Je zde převaha střeoevropských lesních druhů, poměrně početně sem zasahují západní migranty. Fauna je ochuzená o hercynské zkulturnělé krajiny s

mozaikou polí, lesů a travních porostů. Řeky jsou převážně lipanového pásma, drobné toky jsou v pásmu pstruhovém DUDÁK et al. (2008).

Základní typizace krajiny pro hodnocení krajinného rázu vychází ze vztahu mezi přírodními a člověkem vytvořenými prvky na základě úhrnných hodnot druhů pozemků v katastrálních územích. Jde o poměr mezi relativně ekostabilními přírodními a přírodě blízkými plochami (travní porosty, lesní pozemky, vodní plochy, zahrady) a plochami ekologicky labilními, umělými (orná půda, ovocné sady, zastavené plochy). Pro hodnocení krajinného rázu jsou vymezeny kategorie, které diferencují území do tří základních krajinných zón, které jsou podkladem pro primární charakteristiky krajinného rázu území, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti a který je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu dle § 12 zákona č.114/1992 Sb.

V mírně převyšujícím poměru jsou v území zastoupeny ekologicky pozitivní plochy, v menším poměru pak ekologicky negativní plochy a zbytek jsou plochy ostatní, které sdružují několik položek (silnice a ostatní komunikace, parky a další veřejnou zeleň, hřiště, hřbitovy, neplodnou půdu aj.).

V území se nachází nadregionální biokoridor, jehož vodní osou je řeka Mže, po které prochází až na přehradu Hracholusky a dále na východ. Nadregionální koridor má vymezenou ochrannou zónu, ve které by měl být uplatňován tzv. koridorový efekt zabezpečující ochranu všech hodnotných krajinných segmentů považovaných v této zóně za jeho součást.

Většina lesních porostů je v majetku Lesů ČR, jen menší výměry jsou lesy městské, obecní a soukromé. Státní lesy jsou součástí Lesní správy Stříbro. V druhové skladbě mají zcela převažující zastoupení smrčiny, místy je hojněji zastoupena borovice, velmi málo je zastoupena jedle. Listnaté dřeviny tvoří v souhrnu asi 37 % druhové skladby.

Z lesních porostů jsou v území zastoupeny:

- lesy hospodářské – zahrnují lesy, které nejsou lesy ochrannými ani lesy zvláštního určení. V řešeném území mají převažující zastoupení.
- lesy zvláštního určení (např. lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých vod, na lokalitách maloplošných zvláště chráněných území, dále to mohou být lesy, u nichž je veřejný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí nadřazen funkcím produkčním, např. lesy příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí, lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajinnotvornou, lesy potřebné pro zachování biodiverzity a lesy, v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření.
- lesy příměstské se nacházejí v okolí Konstantinových Lázní a zahrnují jednak lesy parkové, popř. lesy v bezprostředním okolí vycházkových objektů, lesy intenzívně navštěvované a opatřené jednoduchým vybavením. Příměstský les (bez parkového lesa) je příkladem souběhu rekreační funkce s produkční funkcí, a k tomu jsou směřovány zásady hospodaření. U lesů parkových se hospodářská opatření týkají jen souvisejších souborů porostů (přizpůsobují se jen hospodářská opatření: etáže, hustší zápoj, odolné dřeviny apod.), popř. lze rámcovým pokynem v LHP usměrnit jednotlivé solitéry, samostatné skupiny, rozvolněné části parku, ochranné porostní pláště a okraje porostu. Neřeší se však záhonová, křovitá a alejová úprava, ani živé ploty, volná zeleň a ostatní okrasné porostní pruhy, které se upravují projektem.
- rekreační lesy jsou v okolí Konstantinových Lázní a přehradní nádrže Hracholusky. Jedná se o lesy s intenzívní zástavbou rekreačních zařízení vyhlášené na podkladě schválené územně plánovací dokumentace a řízené statutem rekreační oblasti. Hospodaření na zastavených plochách se omezuje na výběr souší a stromů ohrožujících bezpečnost a zdraví rekreantů, či jejich majetku. Nutná obnova se provádí v souladu se statutem na menších prvcích. Hospodaření v okolí zastavených ploch se shoduje s příměstskými lesy. Všechny zásahy se provádějí v době nejmenší frekvence rekreantů DUDÁK et al. (2008).

5.2.6 Chráněná území

Přírodní památka Petrské údolí – rozloha 4,59 ha – vyhlášeno 1973 pro ochranu teplomilného lesního porostu s typickou květenou.

Přírodní park Úterský potok – rozloha 1800 ha – vyhlášeno 1997. Je to úzké, hluboce zaříznuté, členité údolí se zalesněnými svahy, místy s obnaženými skálami. Na jihu se Úterský potok vlévá do přehrady Hracholusky.

Přírodní park Hadovka – Přírodní park v údolí potoka Hadovka byl vyhlášen v roce 1986. Říčka Hadovka pramení nedaleko města Teplá a ústí do Úterského potoka. Nedaleko severozápadního okraje přírodního parku Hadovka vyvěrají dva minerální prameny a to Hanovská kyselka a Zhořecká kyselka.

Přírodní památka Hradištský vrch - rozloha 8,47 ha – vznik v roce 1990. Jedná se o zbytek přirozených lesních společenstev xerothermního charakteru. Nedaleko stolové hory Hradištský vrch s výškou 632 m n.m. jsou patrné pozůstatky slovanského hradiště.

Přírodní památka Pod Šipínem rozloha 0,17 ha vyhlášeno v roce 1965. V oblasti této přírodní památky je souvislý porost vzácné kapradiny pérovníku pštrosího. ZAHRADNICKÝ et al. (2004)

Obce Stříbrska jsou sdruženy do MAS Český západ a dále jsou zastoupeny i v mikroregionech., například Mikroregion Hracholusky, Mikroregion Konstantinolázeňsko, Dobrovolný svazek obcí Sedmihoří - Valcha, Spolek pro obnovu venkova Plzeňského kraje, Euroregion Egrensis a SOČ Černošín.

Do sledovaného území spadají obce dle obrázku č. 2:

Cebiv je vesnice známa již v roce 1115, kdy ji kníže Vladislav I. Přemyslovec připojil k nově budovanému kladrubskému klášteru. Součástí obce Cebiv je i část obce Machořov. MIKROREGION KONSTANTINOLÁZEŇSKO (2012).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, od r. 1961 samostatná obec v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Bezemín spadá pod obec Cebiv a leží nad údolím potoka Hadovky. První zmínky o vsi jsou z roku 1115, kdy věnoval polovinu vsi jistý Přestan klášteru v Kladrubech. V okolí leží bezemínské hradiště se 45 mohylami MIKROREGION KONSTANTINOLÁZEŇSKO (2012). V roce 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, od roku 1961 část obce Cebiv, v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Daňkov je také místní částí obce Konstantinovy Lázně. Jedná se o zemědělský dvůr, původně poplužní dvůr Gutštejn, který plnil hospodářskou funkci k hradu KONSTANTINOVY LÁZNĚ (2012).

Další osadou patřící pod Konstantinovy Lázně je **Dlouhé Hradiště** a k němu náleží místní část Na Klampru a v údolí Úterského potoka ležící samoty Hlaváčův Mlýn a Marasův Mlýn. Dlouhé Hradiště se často v pramenech uvádí spolu s Okrouhlým Hradištěm. Místo náleželo r. 1379 Sulkovi a Ješkovi z Hrádku. Při přesídlení přešli obyvatelé obce v mnohých transpotech do Bavorska, Hessenska a do sovětské zóny KONSTANTINOVY LÁZNĚ (2012).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961 - 1979 část obce Okrouhlé Hradiště v okr. Tachov, od 1.11.1980 část obce Konstantinovy Lázně v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Okrouhlé Hradiště leží na lehce skloněném svahu jižního výběžku Hradišťského vrchu 500 m a je součástí obce Konstantinovy Lázně. Okrouhlé Hradiště bylo původně sídlem vladyky Wítka de Gredis, Obyvatelé nacházeli zaměstnání především v čedičovém lomu na Hradišťském vrchu, který pochází z konce 19. století. Obec je obklopena krásnými ovocnými sady, na cestách a silnicích kolem procházíme půvabnými ovocnými alejemi. Nivy v okolí jsou poeticky pojmenovány: Na krásné vyhlídce, Na plaveckém rybníku, U prokletého hospodáře KONSTANTINOVY LÁZNĚ (2012).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961 - 1979 samostatná obec v okr. Tachov, od 1. 1. 1980 část obce Konstantinovy Lázně okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Ke Konstantinovým lázním patří ještě osada **Šipín**. Šipín byl vlastním farským okrskem a klidným památným poutním místem, které pro jeho idylickou polohu rádi vyhledávali lázeňští hosté z Konstantinových Lázní, výletníci z Plzně, Stříbra, Bezdruzic a z jiných míst. Nalézal se zde pramen, tzv. Svatá studánka, jejíž vody se užívalo k léčení nemocných očí. Nedaleko obce je možno vystoupit k Švédským šancím. To je 1,5 m vysoký val, který je možno sledovat v délce 300 m. V blízkosti leží kulaté kopečky (mohyly), patrně ohraničující předhistorické kultovní místo. Les, ležící na tomto vyvýšeném místě, v němž můžeme snadno zabloudit, patří k nejosamělejším a nejméně známým koutům naší oblasti. Dále je zde možno nalézt Čertův kámen, známou skálu s nápadnou prohlubní, která byla vykládána jako pohanská obětní mísa KONSTANTINOVY LÁZNĚ (2012).

V r. 1950 osada obce Okrouhlé Hradiště v okr. Stříbro, v r. 1961 - 1999 část obce Křelovice v okr. Plzeň-sever, od 1.1.2000 část obce Konstantinovy Lázně v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Trpísty - Ves Trpísty s tvrzí se poprvé písemně připomíná v polovině 13. století. Je jisté, že tu existovala již dříve. Počátky dějin obce jsou úzce spjaty s nedalekými Sviňomazy, kde dříve stávala tvrz, která byla kolébkou pánů na Trpístec, v roce 1355 je poprvé uváděn - Harant z Trpíst. Obyvatelé obce byli po staletí převážně Němci, kteří po 2. sv. válce byli odsunuti a i zde nastalo osidlování OBEC TRPÍSKY (2012). Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961-1980 samostatná obec v okr. Tachov, 1.7.1990 - 23.11.1990 část obce Erpružice v okr. Tachov, od 24.11.1990 samostatná obec v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Obec **Sviňomazy** je součástí obce Trpísty. V okr. Stříbro, v r. 1961-1980 část obce Trpísty v okr. Tachov, 1.7.1980 - 23.11.1990 část obce Erpružice v okr. Tachov, od 24.11.1990 část obce Trpísty v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Obec **Erpružice** se připomíná poprvé již roku 1175, kdy ji kníže Soběslav daroval klášteru v Plasích. Později přešla pod světské majitele a roku 1329 se již připomíná

„Sulco de Erposicz juvenis“. Majitelé se střídali a v 17. století byla ves připojena k nedalekým Trpístům OBEC ERPRUŽICE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec okr. Stříbro, od r. 1961 samostatná obec okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Obec **Malovice** je poprvé zmiňována již v roce 1371. Poblíž se nachází rekreační přehrada Hracholusky OBEC ERPRUŽICE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, od r. 1961 část obce Erpružice v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Blahousty leží při soutoku řeky Mže s Úterským potokem, dnes ji mimo západní strany obklopují vody Hracholuské nádrže. Roku 1237 je první záznam o vlastnících Ratmíru, synu Lupoldovu pišících se „de Rachow et de Blahouzt“, takže zde stávala tvrz, která během 15. století zanikla OBEC ERPRUŽICE (2012).

Do roku 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, od roku 1961 část obce Erpružice v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Vesnice **Kšice** je prvně zmiňována r. 1369. Ve středověku náležela městu Stříbru, neboť zde byl důl, kde se těžilo stříbro a olovo. K obci patří ještě místní část Lomnička OBEC KŠICE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961 - 1980 samostatná obec v okr. Tachov, 1.7.1980 - 31.12.1991 část obce Stříbro v okr. Tachov, od r. 1992 samostatná obec v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Obec **Horní Kozolupy** se dělí na čtyři části: Horní Kozolupy, Ovčín, Slavice a Strahov. Jméno osady se poprvé objevuje r. 1237 v přídomku místního vladyky Šuchty z Kozolup. Po roce 1945 byla řada usedlostí zbořena, což je patrné dodnes. Zůstal zde zárodek kruhové návsi OBEC HORNÍ KOZOLUPY (2012).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961 - 1979 samostatná obec v okr. Tachov, 1.1.1980 - 23.11.1990 část obce Cebiv v okr. Tachov, od r. 24.11.1990 samostatná obec v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Slavice dříve Mariafels – Svatá Mariina skála, jsou prvně připomínány v roce 1329, kdy je zmiňován Leo ze Slavic. V okolí vsi se rozkládaly chmelnice, lze tu nalézt i

pozůstatky po těžbě železné rudy. Zámek vznikl koncem 18. století a kolem roku 1820 získal při ní svoji současnou podobu OBEC HORNÍ KOZOLUPY (2012).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961-1979 část obce Horní Kozolupy okr. Tachov, 1.1.1980 - 23.11.1990 část obce Cebiv v okr. Tachov, od 24.11.1990 část obce Horní Kozolupy v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

První zmínky o vsi **Strahovu** se objevují až v roce 1379. Ve středověku náležela patrně vladykům ze Slavic OBEC HORNÍ KOZOLUPY (2012).

V r. 1950 samostatná obec okr. Stříbro, v r. 1961-1979 část obce Horní Kozolupy v okr. Tachov, 1.1.1980 - 23.11.1990 část obce Cebiv v okr. Tachov, od 24.11.1990 část obce Horní Kozolupy v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Ves **Očín** je uváděna již v roce 1237. OBEC HORNÍ KOZOLUPY (2012s).

V r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961-1979 část obce Horní Kozolupy v okr. Tachov, 1.1.1980 - 23.11.1990 část obce Cebiv v okr. Tachov, od 24.11.1990 část obce Horní Kozolupy v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Část obce **Únehle** byla v roce 1115 darována jistým Lutodadem klášteru benediktínů v Kladrubech, což jsou první zmínky o této vsi OBEC ÚNEHLE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961-1980 část obce Kšice v okr. Tachov, 1.7.1980 - 23.11.1990 část obce Erpružice v okr. Tachov, od 24.11.1990 samostatná obec v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Obec **Lomnička** se nachází 8km severozápadně od Stříbra. Patří pod obecní úřad Kšice. První zmínky o vsi jsou od roku 1379, kdy ji vlastnil vladyka Lvík, který byl pravděpodobně zpřízněn s pány ze Slavic. Dále ji vlastnili páni z nedalekého Sviňomazského Hrádku. K Lomničce též patřil poplužní dvůr Rochlov s ovčínem OBEC KŠICE (2012).

Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961 - 1971 část obce Erpružice v okr. Tachov, 26.11.1971 - 30.6.1980 část obce Kšice v okr. Tachov, 1.7.1980 - 31.12.1991 část obce Stříbro v okr. Tachov, od 1.1.1992 část obce Kšice v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Obec **Záchlumí** – německy Eisenhuttl je poprvé zmiňována v písemných pramenech již roku 1377. Historie místa, kde obec leží, však sahá mnohem hlouběji do naší minulosti. V lese nad obcí se nacházejí dvě skupiny mohyl, blíže nespecifikovaných. V širším okolí Záchlumí se podařilo najít drobné sídlištní nálezy milavečské kultury. Na úpatí kopce Stelky se objevily nálezy železné rudy OBEC ZÁCHLUMÍ (2012). Od 2. sv. války do r. 1950 samostatná obec v okr. Stříbro, v r. 1961 - 1979 samostatná obec v okr. Tachov, 1.1.1980 - 23.11.1990 část obce Stříbro v okr. Tachov, od 24.11.1990 samostatná obec v okr. Tachov RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Celé území Stříbrska lze s výjimkou několika větších sídel charakterizovat jako venkovský prostor se všemi problémy, kterými trpí náš současný venkov. Na zdejším území žil velký počet obyvatel německé národnosti, což se však po roce 1945 dramaticky změnilo.

V souvislosti s odsunem Sudetských Němců došlo k zániku některých menších obcí a celková politika komunistických vlád způsobila, že řešené území bylo opomíjeno a tudíž vzhledem k vývoji v celé republice značně zaostávalo. Také nově příchozí obyvatelé dosídlení z vnitrozemí neměli vztah k novému území, což k rozvoji oblasti rozhodně nepřispívalo. Okolí přehrady Hracholusky, Stříbrsko a Konstantinolázeňsko mají celkově zachovalejší životní prostředí než jiné regiony. Je zde zastoupena převážně kulturní – venkovská krajina s větším podílem luk a pastvin.

6 VÝSLEDKY

6.1. Hodnocení – Radnicko

6.1.1 Statistická analýza land use

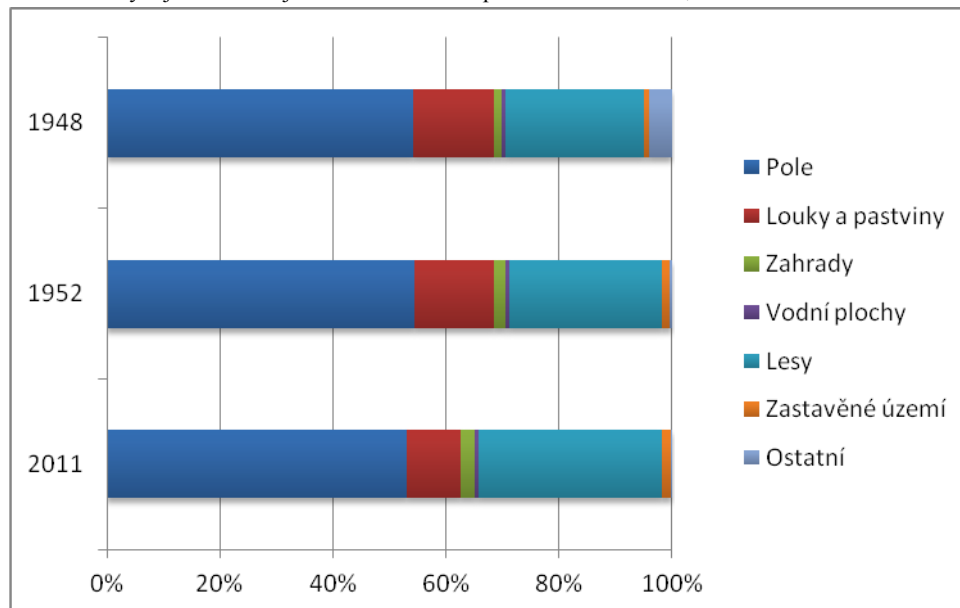
Z vytvořených mapových podkladů byla zjištěna rozloha v ha a % jednotlivých kategorií ploch land use uvedené v tabulce č. 2, kdy celková rozloha v roce 1948 byla 9780,58 ha, v roce 1952 byla 9821,26 ha a v roce 2011 byla 9802,49 ha.

Tab. č. 2: plocha vyjádřena v ha - Radnicko

	1948		1952		2011	
	ha	%	ha	%	ha	%
Pole	5377,02	54,98	5335,21	54,32	5196,19	53
Louky a pastviny	1404,22	14,36	1395,94	14,21	937,45	9,56
Zahrady	142,44	1,46	203,98	2,07	236,51	2,41
Celkem zemědělská půda	6801,15	69,54	6935,13	70,61	6370,15	64,98
Vodní plochy	72,58	0,74	61,68	0,62	75,33	0,76
Lesy	2421,75	24,76	2651,54	26,99	3172,15	32,36
Zastavěné území	92,39	0,94	135,65	1,38	164,1	1,67
Ostatní	395,66	4,05	37,26	0,37	20,76	0,21
Plocha celkem	9780,58	100	9821,26	100	9802,49	100

Pro přehlednější zobrazení byl vytvořen obrázek č. 3, který vyjadřuje procentuelní zastoupení kategorií ploch v jednotlivých letech.

Obr. č. 3: vývoj land use zájmového území v % porovnání roku 1948, 1952 a 2011

6.1.2 Analýza podle PETEK F., GABROVEC M. (2002)

Analýza změny krajiny je založena na metodice hodnotící největšího přírůstku rozlohy jedné kategorie zjednodušené struktury land use na úhrnu všech kladných přírůstků mezi lety 1952 a 2011.

Lesy – 520,61; Zastavěné území, ostatní plochy – 11,95; Voda – 13,65 = 546,21
 $520,61/546,21 = 0,9531 \cdot 100 = \underline{95,31}$

Zjištěný podíl - 95,31 % je vyšší než 75 %, čímž spadá do kategorie, která představuje proces silné intenzity zalesňování, neboť nejvyšší přírůstek mezi lety 1952 a 2011 je u lesních ploch.

6.1.3 Sledování dynamiky změn

Dynamika změn byla vyjádřena mapovým podkladem (Příloha č. 10), které zobrazují proběhlé změny využití krajiny mezi lety 1952 a 2011.

6.1.4 Výpočet koeficientu ekologické stability krajiny

6.1.4.1 Metoda č. 1 MÍCHAL (1985)

KES = výměra stabilních území/výměra nestabilních území

stabilní území celkem (rok 1948)4040,99 ha

nestabilní území celkem (rok 1948) 5865,07 ha

KES = 4040,99/5865,07

KES = 0,688

Stabilní území celkem (rok 1952)4313,14 ha

Nestabilní území celkem (rok 1952)..... .5508,13 ha

KES = 4313,14/5508,13

KES = 0,783

Stabilní území celkem (rok 2011)4421,44 ha

Nestabilní území celkem (rok 2011)..... 5381,05 ha

KES = 4421,44/5381,05

KES = 0,821

KES 0,3 < 1,0 nebo je rovné 1.0: toto území je intenzivně např. zemědělsky využívané, jsou oslabeny autoregulační pochody, což v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu, vyžadují se zde vklady dodatkové energie.

6.1.4.2 Metoda č. 2 MIKLÓS (1986)

**KES = výměra jednotlivých kultur x koeficient ekologické významnosti kultur /
výměra katastrálního území**

Rok 1948

KES = Lesy – 2421,75 Louky – 912,74 Zahrady – 71,22 Voda – 72,58 Pole – 752,78 Ostatní – 39,56 = 4270,63/9780,58

KES = 0,43

Rok 1952

KES = Lesy – 2651,54 Louky a pastviny – 907,36 Zahrady – 101,99 Voda – 61,68 Pole – 746,92 Ostatní – 3,72 = 4473,21/9821,26

KES = 0,45

Rok 2011

KES = Lesy -3172,15 Louky – 581,21 Zahrady – 118,25 Voda – 75,33 Pole – 724,09 Ostatní – 2,07 Chmelnice – 3,36 = 4676,46/9802,49

KES = 0,48

KES 0,3 < 1,0 nebo je rovné 1.0: toto území je intenzivně např. zemědělsky využívané, jsou oslabeny autoregulační pochody, což v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu, vyžadují se zde vklady dodatečné energie.

Vývoj změn ekologické stability krajiny podle metody č. 1 a 2 je v porovnání let 1948, 1952 a 2011 v mírném nárůstu a to především zvyšujícím se nárůstem lesních ploch.

6.1.5 Demografické údaje

Tab. č. 3: počty domů Radnicko v období 1930 - 2001

	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Bílá Skála	26	27	X	23	17	24	24
Biskoupky	24	24	X	19	17	24	23
Bujesily	34	32	32	26	28	33	35
Hlohovice	64	72	183	58	57	71	75
Hlohovičky	56	55	X	42	36	39	41
Hřešihlavy	43	58	33	25	21	14	41
Chlum	54	73	39	36	30	54	57
Chockov	14	14	X	10	10	12	12
Chomle	44	47	44	40	39	39	38
Kamenec	49	49	46	37	25	46	48
Kladruby	40	42	43	33	30	47	63
Lhotka u Radnic	21	22	32	20	23	26	27
Liblín	71	71	64	61	53	44	75
Mlečice	83	83	75	72	72	97	100
Mostišťe	31	30	X	24	21	26	26
Němčovice	36	38	38	33	27	34	35
Prašný újezd	64	66	54	40	33	34	38
Sebečice	43	45	55	32	28	39	44
Skoupý	28	27	25	23	20	21	22
Svinná	51	53	X	38	34	39	43
Terešov	97	102	112	82	68	86	92
Třímány	17	17	16	13	12	7	17
Vejvanov	86	95	95	90	78	98	105
Vojenice	7	7	X	5	3	X	X
Zvíkovec	87	88	73	63	55	79	84
Celkem	1170	1237	1059	945	837	1033	1165

Zdroj: RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

Výše uvedená tabulka č. 3 uvádí vývoj počtu domů ve zvoleném území Radnicka od roku 1930 do roku 2001.

6.2 Hodnocení - Stříbrsko

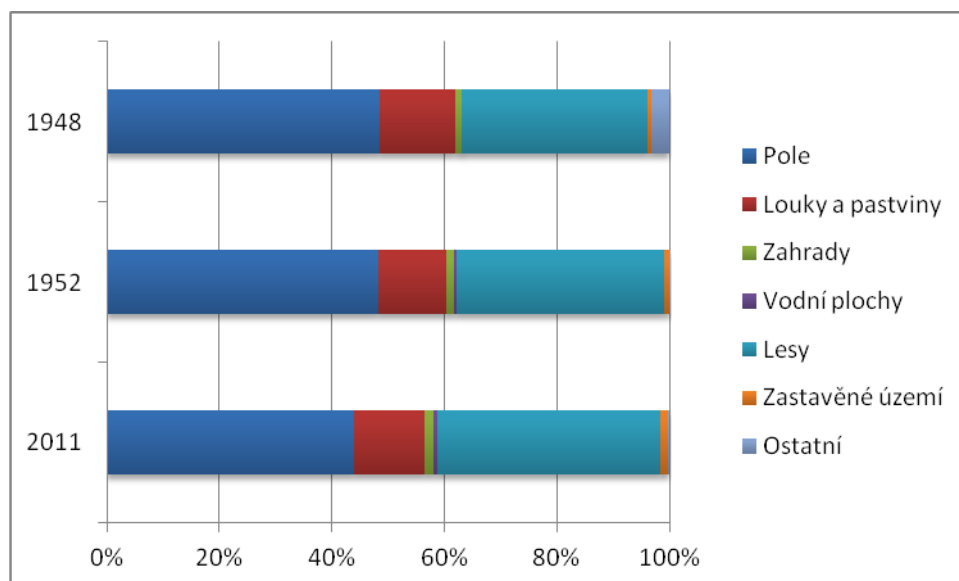
6.2.1 Statistická analýza Land use

Obdobně jako u zájmového území Radnicka bylo postupováno při výpočtu land use i u území Stříbrska, kde výpočet vyjadřuje tabulka č. 4 a zároveň je vyjádřeno procentuelní zastoupení land use obrázkem č. 4.

Tab. č. 4: plocha vyjádřena v ha - Stříbrsko

	1948		1952		2011	
	ha	%	ha	%	ha	%
Pole	4751,76	48,54	4713,99	48,18	4300,85	43,85
Louky a pastviny	1316,62	13,44	1190,33	12,16	1237,25	12,61
Zahrady	100,56	1,02	140,02	1,43	158,32	1,61
Celkem zemědělská půda	6160,47	62,93	6044,34	61,78	5717,62	58,3
Vodní plochy	8,47	0,08	33,41	0,34	69,71	0,71
Lesy	3231,54	33,01	3608,97	36,89	3875,76	39,52
Zastavěné území	58,83	0,6	78,78	0,8	143,45	1,46
Ostatní	321,45	3,28	16,69	0,17	21,19	0,21
Katastr celkem	9789,23	100	9782,19	100	9806,53	100

Obr. č. 4: vývoj land use zájmového území. v % v roce 1948, 1952 a 2011

6.2.2 Analýza podle PETEK F., GABROVEC M. (2002)

Analýza změny krajiny je založena na metodice hodnotící největší přírůstek rozlohy jedné kategorie zjednodušené struktury land use na úhrnu všech kladných přírůstků mezi lety 1952 a 2011.

Louky a pastviny - 46,92; Lesy - 266,79; Zastavěné území, ostatní plochy – 69,70;
Voda – 36,3 = 419,71

$$266,79/419,71 = 0,6356 \cdot 100 = \underline{\underline{63,56}}$$

Zjištěný podíl - 63,56 % spadá do kategorie mezi 50–74,9 % a představuje proces střední intenzity zalesňování, neboť nejvyšší přírůstek mezi lety 1952 a 2011 je u lesních ploch.

6.2.3 Sledování dynamiky změn

Dynamika změn byla vyjádřena mapovým podkladem jako u předešlého území (Příloha č. 11), které zobrazují proběhlé změny využití krajiny mezi lety 1952 a 2011.

6.2.4 Výpočet koeficientu ekologické stability krajiny

6.2.4.1 Metoda č. 1 MÍCHAL (1985)

stabilní území celkem (rok 1948)4657,19 ha

nestabilní území celkem (rok 1948) 5132,04 ha

KES = 4657,19/5132,04

KES = 0,90

stabilní území celkem (rok 1952)4972,68 ha

nestabilní území celkem (rok 1952)..... 4809,46 ha

KES = 4972,68/4809,46

KES = 1,03

Stabilní území celkem (rok 2011)5341,04 ha

Nestabilní území celkem (rok 2011)..... 4465,49 ha

KES = 5341,04/4465,49

KES = 1,19

KES 0,3 < 1,0 nebo je rovné 1.0: toto území je intenzivně např. zemědělsky využívané, jsou oslabeny autoregulační pochody, což v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu, vyžadují se zde vklady dodatečné energie
KES 1,0 < 3,0 : vcelku vyvážená krajina, technické objekty jsou relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, nižší potřeba energo-materiálových vkladů.

Koeficient ekologické stability dokládá podle MÍCHAL (1985) postupné zvyšování stability krajiny kvantifikované na základě poměru relativně ekologicky stabilních a nestabilních ploch.

6.2.4.2 Metoda č. 2 MIKLÓS (1986)

**KES = výměra jednotlivých kultur x koeficient ekologické významnosti kultur /
výměra katastrálního území**

Rok 1948

KES = Lesy – 3231,54 Louky - 855,8 Zahrady – 50,28 Voda – 8,47 Pole – 665,24
– 5,88 Ostatní – 32,14 = 4843,47/9789,23

KES = 0,49

Rok 1952

KES = Lesy – 3608,97 Louky - 773,71 Zahrady – 56,00 Voda - 33,41 Pole – 659,95
Ostatní – 1,66 = 5133,7/9782,19

KES = 0,52

Rok 2011

KES = Lesy - 3875,76 Louky – 804,21 Zahrady – 79,10 Voda – 69,71 Pole –
602,11 Ostatní – 2,11 = 5433/9806,53

KES = 0,55

KES 0,3 < 1,0 nebo je rovné 1.0: toto území je intenzivně např. zemědělsky využívané, jsou oslabeny autoregulační pochody, což v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu, vyžadují se zde vklady dodatečné energie.

6.2.5 Vývoj osídlení

Pro posouzení změn ve využívání území na Stříbrsku byly zjištěny i počty domů v letech 1930 až 2001, které jsou uvedeny v tabulce č. 5.

Tab. č. 5: počty domů v období 1930 – 2001 - Stříbrsko

	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Bezemín	30	20	X	11	11	10	10
Blahousty	19	18	X	16	10	9	9
Cebiv	78	71	65	50	43	48	51
Dlouhé Hradiště	48	45	X	21	17	21	23
Erpružice	39	37	68	29	26	32	33
Horní Kozolupy	66	48	45	41	39	44	33
Kšice	80	74	53	53	48	53	52
Lomnička	41	29	20	17	14	16	19
Malovice	43	31	X	23	21	22	22
Očín	16	10	9	7	7	8	7
Okrouhlé Hradiště	95	108	76	75	59	64	66
Slavice	65	49	33	29	28	29	24
Strahov	38	29	18	19	22	21	18
Sviňomazy	36	34	X	20	18	17	18
Šipín	4	6	1	1	X	X	3
Trpísky	74	76	73	55	54	59	58
Únehle	57	38	35	34	29	30	33
Záchlumí	55	50	32	33	30	30	32
Celkový počet domů	884	773	528	534	476	513	511

Zdroj: RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

6.3 Porovnání land use – Radnicko, Stříbrsko

Z jednotlivých výsledků obou území bylo vytvořeno porovnání kategorií ploch land use v ha zobrazující tabulka č. 6 a v procentech tabulka č. 7 a obrázek č. 5 v letech 1948, 1952 a 2011. Zároveň bylo vytvořeno schematické srovnání – uvedené v obrázku č. 6 s počty domů ve zvolených územích v letech 1930-2001.

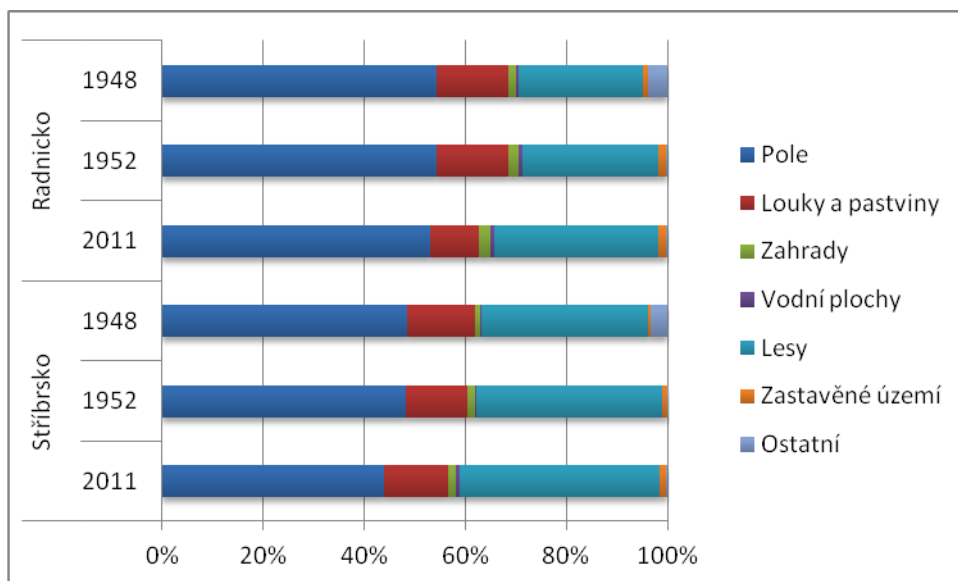
Tab. č. 6: plocha vyjádřena v ha Stříbrsko, Radnicko v roce 1948, 1952 a 2011

	Radnicko			Stříbrsko		
	1948	2011	1952	1948	1952	2011
Pole	5377,02	5196,19	5335,21	4751,76	4713,99	4300,85
Louky a pastviny	1404,22	937,45	1395,94	1316,62	1190,33	1237,25
Zahrady	142,44	236,51	203,98	100,56	140,02	158,32
Celkem zemědělská půda	6801,15	6370,15	6935,13	6160,47	6044,34	5717,62
Vodní plochy	72,58	75,33	61,68	8,47	33,41	69,71
Lesy	2421,75	3172,15	2651,54	3231,54	3608,97	3875,76
Zastavěné území	92,39	164,1	135,65	58,83	78,78	143,45
Ostatní	395,66	20,76	37,26	321,45	16,69	21,19

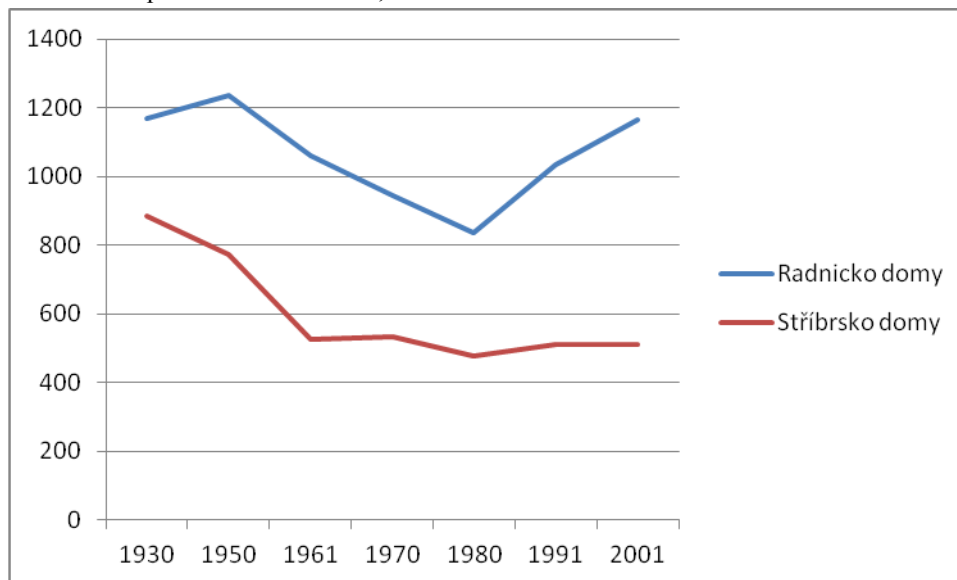
Tab. č. 7: plocha land use vyjádřena v % Stříbrsko, Radnicko v roce 1948, 1952 a 2011

	Radnicko			Stříbrsko		
	1948	1952	2011	1948	1952	2011
Pole	54,98	54,32	53	48,54	48,18	43,85
Louky a pastviny	14,36	14,21	9,56	13,44	12,16	12,61
Zahrady	1,46	2,07	2,41	1,02	1,43	1,61
Celkem zemědělská půda	69,54	70,61	64,98	62,93	61,78	58,3
Vodní plochy	0,74	0,62	0,76	0,08	0,34	0,71
Lesy	24,76	26,99	32,36	33,01	36,89	39,52
Zastavěné území	0,94	1,38	1,67	0,6	0,8	1,46
Ostatní	4,05	0,37	0,21	3,28	0,17	0,21

Obr. č. 5: porovnání vývoje land use v %

Obr. č. 6: srovnání počtu domů Stříbrsko, Radnicko

Zdroj: RŮŽKOVÁ ed al. (2006).

7 DUSKUSE

7.1 Posouzení podkladových materiálů

Analýzu posouzení užívání krajiny jsem prováděl za pomoci stěžejních podkladových materiálů, kterými byly především statistické údaje, mapy a letecké snímky. Hlavním statistickým údajem byly informace čerpané z Historického lexikonu obcí České republiky 1869-2005, který zpravidla v desetiletých intervalech popisuje u 6248 obcí ČR počty obyvatel, domů, rozlohu katastru a první zmínku o obci, ale také je zde uvedeno zařazení obce do příslušné územní samosprávné jednotky. Veškeré získané statistické údaje byly velice přehledné a ucelené a zcela postačující pro zvolené zpracování. Oproti tomu z mapových podkladů, které jsem využil, bylo nejobtížnější provádění vektorizace historických leteckých snímků z roku 1952. U leteckých a také družicových snímků, kde se vizuální interpretace provádí FERANEC – OT'AHEL' (2001), je důležité, například v jakém ročním období jsou snímky pořizovány. Při vizualizaci dochází k možným nesrovnalostem v určování jednotlivých druhů land use a to především u orných půd, luk a pastvin, kdy je problematické rozpoznání jednotlivých vegetací. K vyřešení tohoto problému jsem musel použít mapu Topo S-1952, aby zjištěné výstupy byly kompatibilní s ortofotomapou. Další možností bylo provést terénní průzkum anebo dotazníkové šetření v daných oblastech k získání informací o současném a nedávno minulém stavu stejně jako to provedli OLSSON et al. (2000) u studie norské krajiny. V současné době je kladen důraz na zpracování mapových podkladů v digitální podobě a pro další využití by bylo vhodné takto zpracovat i historické ortofotomapy, např. z roku 1952 a 1975.

7.2 Využití krajiny ve zvolených územích

V obou oblastech se jedná o zemědělskou krajinu, kde by nemělo do budoucna dojít ke změně jejího využívání. Závislost na využívání zemědělských půd byla uváděna i v německé studii HIETEL et al. (2004). Sledováním struktury krajinné matrice jsem zjistil, že postupně docházelo ke zvyšování velikosti plošek, což bylo dáno BICIK et al. (2001) způsobem vývoje stylu hospodaření od 50 let 20. století, které bylo charakteristické postupným zcelováním zemědělských pozemků kvůli zemědělské velkovýrobě. Tento trend byl popsán i v zahraničí, kde kanadská studie, kterou uvádí

PAN et al. (1999) ukazuje, že dochází k úbytku počtu plošek, ale celková rozloha zůstává zachována.

Porovnáním jednotlivých kategorií ploch v zájmovém území jsem zjistil, že dochází k postupnému snižování plochy orné půdy, pastvin a luk, což je dáno vývojem technologie pro obhospodařování větších rozloh pozemků na Radnicku o 564,98 ha a na Stříbrsku o 326,72 ha. Dalším jevem je postupný nárůst lesní půdy, kdy především na Radnicku se jedná od roku 1952 o zvýšení o 19,63%.

7.3 Radnicko a Stříbrsko

7.3.1 Využití území

V porovnání roku 1948 až 2011 došlo na Radnicku k poklesu výměry trvalých travních porostů a naopak se potvrzuje obecný trend zvyšování plochy lesní půdy. Pokračuje pozvolný nárůst zastoupení zastavěných ploch. Na Radnicku v porovnání roku 1948 a 2011 došlo k úbytku zemědělské půdy o 431 ha, což představuje 6,3 %. Největší úbytek nastal u luk a pastvin, kdy docházelo v době kolektivizace k přeměně využití luk a pastvin na ornou půdu. U kategorie chmelnice bylo po roce 1948 vybudováno 24,05 ha chmelnic, ale při osobním získávání dat bylo zjištěno, že na těchto parcelách nejsou chmelnice, ale je zde orná půda. Celková výměra lesních pozemků mezi danými roky se zvýšila o 750,4 ha.

Vyhodnocení dat ukazuje skutečnost, že změny land use zájmového území Stříbrska jsou především ve snižování ploch orné půdy a zvyšování ploch luk a pastvin a zahrad, přičemž celková plocha zemědělské půdy klesla od roku 1948 do roku 2011 o 442,85 ha. Z tabulky č. 6 je také patrný růst ploch lesů a zastavěných ploch a vodních ploch. Růst plochy lesů kopíruje současný trend v České republice, růst ostatních ploch je dán výstavbou zemědělských podniků a průmyslových areálů a nárůst vodní plochy je z důvodu výstavby přehrady Hracholusky v padesátých letech minulého století.

Ze získaných údajů je patrné, že v oblasti Stříbrska došlo v rozmezí let 1948 a 2011 k většímu úbytku zemědělské půdy (7,1 %) ve srovnání s oblastí Radnicka (6,3%) tedy o 0,8%. Zemědělská půda byla ve větší míře přeměněna na lesní půdu, kde došlo k nárůstu na Stříbrsku o 19,9 % a na Radnicku dokonce o 30,9 %, oproti roku 1948, takže rozdíl mezi územími v zalesnění v roce 2011 je 11 % ve prospěch Radnicka. Tento stav je důsledkem zejména přeměny těžko dostupných ploch na Radnicku, kdy při scelování pozemků byly tyto plochy převedeny na lesní pozemky a následně zalesněny. Tento stav je jistě přínosem pro stabilitu krajiny a zvýšení druhové diverzity. V zemědělských plochách se v roce 2011 nijak viditelně neprojevilo rozorávání polních cest a mezí, pouze u ostatních ploch došlo v roce 2011 na Stříbrsku k poklesu o 93,4 % a na Radnicku až o 94,7 %, neboť do této kategorie byla v roce 1948 navíc započítána cestní síť. V oblasti Stříbrska je úbytek zemědělské půdy i vlivem výstavby vodního díla Hracholusky, kdy vodní plochy v roce 1948 činily pouze 12,1 % stavu v roce 2011. Oproti tomu na Radnicku došlo ke zvýšení v roce 2011 pouze o 3,7 %. Na Radnicku se do zvýšení vodních ploch promítla výstavba hasičských vodních nádrží v obcích. V kategoriích ploch byla dále porovnávána zastavěná plocha ve sledovaných oblastech, kde v obou případech došlo k nárůstu u oblasti Stříbrska o 143,8 % a Radnicku 77,6 %.

Další metodou k vyjádření změn byla metoda podle PETEK, GABROVEC (2002), která sleduje strukturu krajiny zvolených území, kde jsem zjistil, že u Radnicka se jedná o silný proces intenzity zalesňování a u Stříbrska střední proces intenzity zalesňování.

Oproti statistickým výpočtům jsem využil vytvořené mapové výstupy, ve kterých je možno porovnat dynamiku změn krajiny. V tomto případě je znatelné, že na území Radnicka většina ploch neprošla změnou a na území Stříbrska jsou zaznamenány větší změny využití ploch.

Při výpočtu koeficientu ekologické stability byly využity dvě metody. Porovnáním stabilních a nestabilních ploch v jednotlivých letech v daných územích je patrné, že území Radnicka je intenzivně zemědělsky využíváno a území Stříbrska má vyváženou krajinu s dochovanými přírodními strukturami, nižší potřebou energo-materiálových vkladů. V obou územích dochází k postupnému zvyšování koeficientu ekologické stability. K obdobným závěrům jsem dospěl i u druhé metody.

7.3.2 Vývoj osídlení

Pro posouzení vývoje území byly zpracovány také demografické údaje. Ve sledovaném území se nachází 25 venkovských sídel, kde počet obyvatel nepřesahuje 300 obyvatel. Jediným sídlem nad 300 obyvatel je Liblín. Velikosti sídel podle obydlených domů jsou od roku 1930, odkdy jsou dostupná data, neměnné. Aktuální údaje (rok 2011) jsou dostupné pouze podle spádových obcí, ale přesto se neliší ve srovnání s rokem 2001. Ve sledovaném území Radnicka, kde nedošlo po 2. sv. válce k odsunu německého obyvatelstva je patrné, že do celkového hodnocení nelze započítat rok 2011, neboť výsledky sčítání jsou známy pouze podle obcí a nikoliv částí obcí.

V obcích Stříbrska bylo v roce 1930 celkem 884 domů, v roce 1950 dochází ke snížení o 100 domů, ale největší pokles nastává po roce 1950 – 1980, kdy došlo ke snížení počtu domů o 150. V roce 1990 – 2001 je mírné zvýšení.

Při porovnání osídlení jednotlivých území u Stříbrska dochází od roku 1930-1950 ke strmému poklesu velikosti obcí co do počtu domů, který se zastavuje až v šedesátých letech, jedná se o pokles oproti roku 1930 o 40,2 %. Poté je zřetelné, že počet se ustálil na stejné úrovni. U Radnicka dochází mezi lety 1930 – 1950 ke zvýšení počtu domů, pak ale nastává veliký pokles až do roku 1980 a poté znovu zvýšený nárůst počtu domů.

8 ZÁVĚR

Cílem práce byla analýza změn krajiny, kde jsem srovnával dvě území s podobnou krajinou, ale rozdílným vývojem osídlení po 2. světové válce v Plzeňském kraji. Území jsem si zvolil v okrese Tachov – oblast Stříbrska, kde po 2. světové válce došlo k odsunu původního německého obyvatelstva a Rokycany – oblast Radnicka, kde německé obyvatelstvo nebylo usídleno a odsun zde neprobíhal. Změny využívání krajiny se týkaly základních zvolených kategorií, kde byly porovnány roky 1948, 1952, 2011. Statistické výpočty ukazují, že ve vývoji změn v území Stříbrska došlo k úbytku orné půdy a u ostatních kategorií došlo k pozvolnému zvýšení ploch, nejvyšší nárůst je u lesních ploch. Na území Radnicka došlo ke změnám obdobně v úbytku orné půdy, ale navíc i luk a pastvin, ostatních ploch. Zvyšující se podíl je u zahrad, vodních ploch, zastavěného území a lesních ploch, které stejně jako na Stříbrsku mají nejvyšší nárůst. Ze získaných údajů nebylo zjištěno, že by na území, kde došlo k odsunu původního obyvatelstva, byly větší změny ve využití ploch než na území, kde odsun neprobíhal.

9 PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

ANDERSON, J.R., HARDY, E.E., ROACH, J.T., WITMER, R.E., 1976: *A Land Use and Land Cover Classification System for Use with Remote Sensor Data*. – United states government printing office, Washington, online: <http://www.google.com/books?hl=cs&lr=&id=dEToP4UpSIC&oi=fnd&pg=PA1&dq=land+cover&ots=sVijV04i9F&sig=hls5kRNdpkm7aZoCZSszQXJmVMiY#v=onepage&q=land%20cover&f=false>, cit. 22.3.2012.

BENDER, O., BOEHMER, H.J., JENS, D., SCHUMACHER, K. P., 2005 : *Analysis of land-use change in a sector of Upper Franconia (Bavaria, Germany) since 1850 using land register records*, Landscape Ecol.

CENIA, 2012: *Mapové podklady*, online: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/catalogue-client>, cit. 22.3.2012.

ČHMÚ, 1965: *Hydrologické poměry Československé socialistické republiky*, Český hydrometeorologický ústav, Praha.

ČSÚ, 2012: *Statistické podklady*, ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, online: www.czso.cz, cit. 22.3.2012.

DEMEK J., 1974: *Systémová teorie a studium krajiny*. Studia geographica 40, ČSAV, Brno.

DEMEK, J, 1999: *Vybrané kapitoly z krajinné ekologie*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, PF, ISBN 80-21-5168-3.

DEMEK, J., (eds), 1965: *Geomorfologie Českých zemí*. NČSAV, Praha.

DRIESSEN, P.M., et KONIJN, N.T., 1992: *Land-use Systems Analysis*. Wageningen Agric. Univ., Wageningen.

DUDÁK, V., (ed.) 2008: *Plzeňsko-příroda, historie, život*, Baset, Plzeň. ISBN: 978-80-7340-100-9.

EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ, Florencie 2000, Rada Evropy.

FERENC, J., OT'AHEL', J., 1991: *Land Cover of Slovakia*, 1. Vyd. Bratislava: VEDA, 2001, 124 s. ISBN 80-224-0663-5.

FIALA, J., GAISLER, J., 1999: *Obhospodařování travních porostů pícninářsky nevyužívaných*. Ústav zemědělských a potravinářských informací, Praha. ISBN 80-7271-029-X.

FLADMARK, J.M., MULVAGH, G.Y. et Evans, B.M., 1991: *Tomorrow's architectural Heritage. Countryside Commission for Scotland*: Mainstream Publishing, Edinburgh.

FLAMM, R.O., T. TURNER, M.G. 1994: *Alternative model formations for a stochastic simulation of landscape change*. Landscape Ecology.

FORMAN, R. T., GODRON, M., 1993: *Krajinná ekologie*. Praha: Academia. ISBN 80-200-0464-5.

GREGORIE, A.D 2005: *Land Cover Classification System. Classification concepts and user manual. Software version 2. – Food and Agriculture Organization of the United Nations, Řím*, online: http://books.google.com/books?id=xUyVnK98gTkC&printsec=frontcover&dq=land+cover&hl=cs&ei=daaTeqeG8TrsgbD26muBg&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CC0Q6AEwAA#v=onepage&q=land%20use&f=falsehttp://books.google.com/books?id=xUyVnK98gTkC&printsec=frontcover&dq=land+cover&hl=cs&ei=daaTeqeG8TrsgbD26muBg&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CC0Q6AEwAA#v=onepage&q=land%20use&f=false, cit. 22.3.2012.

HADAČ, E., 1982: *Krajina a lidé (úvod do krajinné ekologie)*. Praha: Academia.

HAYNES-YOUNG, R., GREEN, D.R., COUSINS, S.H. (Eds.) 1994: *Landscape Ecology and Geographical Information systems*. 4th edition. London : Taylor and Francis Ltd..

HIETEL, E. et al., 2004: *Analysing land-cover changes in relation to environmental variables in Hesse, Germany*. Landscape Ecology.

KAPLAN, V., KEPRTOVÁ, K., KONEČNÝ, M., PODHRÁZSKÝ, Z., STACHOŇ, Z., et TAJOVSKÁ, K., 2009 : *Kartografie a geoinformatika, multimediální učebnice*, online: <http://www.geogr.muni.cz/ucebnice/kartografie/obsah.php>, cit. 22.3.2012.

KONSTANTINOVY LÁZNĚ, 2012: *Základní informace o obcích*, online: http://www.konst-lazne.cz/aurel_sel.php?tema=130, cit. 22.3.2012.

KUČERA, T., 1997: *Hodnocení krajinného rázu z pohledu krajinné ekologie*. – Ochr. Přír., Praha.

LIPSKÝ Z., 1998: *Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů*. Karolinum, Praha.

LIPSKÝ, Z., 1999: *Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů*. Praha: Karolinum, ISBN 80-7184-545-0.

LIPSKÝ, Z., 2000: *Sledování změn v kulturní krajině*. ČZU Praha. Lesnická práce, s. r. o., ISBN 80-213-0643-2.

LÖW J., MÍCHAL I., 2003: *Krajinný ráz*. Lesnická práce, s r.o., Kostelec nad Černými lesy, ISBN 80-86386-27-9.

MALENOVÁ, P., 2009: *Využití GIS v hodnocení LAND USE krajiny a vývoje klimatu v historickém kontextu*. In: Rožnovský, J., Litschmann, T. (ed): *Bioklimatologické aspekty hodnocení procesů v krajině*, Mikulov. ISBN 978-80-86690-55-1.

MALINIÁK P., OLAH B., 2008: *Historické mapy a krajinno-ekologický výskum. Geografická revue.*

MAS SVĚTOVINA, 2012: *Základní informace*, Místní akční skupina Světovina. online: <http://www.svetovina.cz/zakladni-informace-o-mas.html>, cit. 22.3.2012.

MĚSTYS ZVÍKOVEC, 2012: *Historie městyse*, online: http://www.zvikovec.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19397&id=1002&p1=1121, cit. 22.3.2012.

MÍCHAL, I., 1985: *Ekologický generel ČSR*, Terplan Praha a Geografický ústav ČSAV, Brno.

MIKLÓS, L., 1986: *Stabilita krajiny v ekologickom genereli SSR*, Životné prostredie, roč. 20, číslo 2.

MIKROREGION KONSTANTINOLÁZEŇSKO, 2012: *Historie obcí*, online: <http://www.mikroregion-konstantinolazensko.cz/?page=cebiv>, cit. 22.3.2012.

MIKROREGION RADNICKO, 2012: *Historie průmyslu*. online: <http://www.radnicko.cz/content/view/full/1620/>, cit. 22. 3. 2012.

MIKROREGION STŘÍBRSKÝ REGION, 2012: *Historie obcí*, online: <http://www.mikroregion-stribrsky-region.cz/>, cit. 22.3.2012.

MIMRA, M., 1993: *Hodnocení prostorové heterogenity kulturní krajiny*. Disertační práce, VŠZ, Praha.

OBEC ERPRUŽICE, 2012: *Historie obce*, online: <http://www.obecerpuzice.cz/index.php?nid=504&lid=cs&oid=1452871>, cit. 22.3.2012.

OBEC HLOHOVICE, 2012: *Historie obce*. online: <http://www.hlohovice.cz/historie.html>, cit. 22.3.2012

OBEC HORNÍ KOZOLUPY, 2012: *Základní informace o obci*, online: <http://www.hornikozolupy.cz/zakladni-informace/>, cit. 22.3.2012.

OBEC CHLUM, 2012: *Základní informace*, online: www.chlum.rokycansko.cz, cit. 22.3.2012.

OBEC BUJESILY, 2012: *Základní informace o obci*, online: <http://www.bujesily.rokycansko.cz/index.php?page=uvod>, cit. 22.3.2012.

OBEC KAMENEC, 2012: *Historie obce*, online: www.obeckamenec.cz, cit. 22.3.2012.

OBEC KLADRUBY, 2012: *Historie obce*, online: <http://www.obec-kladruby.cz/titulni-strana/historie/>, cit. 22.3.2012.

OBEC KŠICE, 2012: *Historie obce*, online: <http://www.obecksice.cz/index.php?nid=505&lid=cs&oid=5991>, cit. 22.3.2012.

OBEC LHOTKA U RADNIC, 2012: *Historie obce*, online: <http://www.lhotkauradnic.cz/urad-obce/>, cit. 22.3.2012.

OBEC LIBLÍN, 2012: *Historie obce*, online: <http://www.liblin.cz/informace-o-obci/historie/>, cit. 22.3.2012.

OBEC MLEČICE, 2012: *Historie obce*, online: www.mlecice.cz, cit. 22.3.2012.

OBEC SEBEČICE, 2012: *Základní informace o obci*, online: <http://www.sebecice.cz/index.php?nid=3650&lid=cs&oid=438713>, cit. 22.3.2012.

OBEC TEREŠOV, 2012: *Základní informace o obci*, online: <http://www.teresov.cz/>, cit. 22.3.2012.

OBEC TRPÍSKY, 2012: *Historie obce*, online: <http://www.trpisty.estranky.cz/clanky/historie-obce.html>, cit. 22.3.2012.

OBEC ÚNEHLE, 2012: *Historie obce*, online: www.unehle-estranky.cz, cit. 22.3.2012.

OBEC VEJVANOV, 2012: *Informace o obci*, online: <http://www.vejvanov.cz/o-obci/ds-50/p1=52>, cit. 22.3.2012.

OBEC ZÁCHLUMÍ, 2012: *Historie obce*, online: www.zachlumi.cz, cit. 22.3.2012.

OLSSON, G., et al. 1993: *Landscape change patterns in mountains, land use and environmental diversity*, Mid-Norway 1960-1993. *Landscape Ecology*.

PAN, D. et al., 1993: *Temporal (1958-1993) and spatial patterns of land use changes in Haut- Saint-Laurent (Quebec, Canada) and their relation to landscape physical attributes*. *Landscape Ecology*.

PETEK, F., GABROVEC, M., 2002: *A methodology for assessing the change in land use in Slovenia from the viewpoint of sustainable development*. In: Bičík, I. et al. (eds.): *Land Use/Land Cover Changes in the Period of Globalization*. Proceedings of the IGU-LUCC International Conference, Dept. of Social Geography and Regional Development, Faculty of Science, Charles University in Prague, Prague.

PRACH, K., 1994: *Monitorování změn vegetace – metody a principy*. Český ústav ochrany přírody, Praha.

RAPANT, P., 2010: *Úvod do geografických informačních systémů*. VŠU TU Ostrava, Hornicko – geologická fakulta, Ostrava, online: <https://netstorage.studenti.czu.cz/NetStorage/>, cit. 24.4.2012.

RŮŽKOVÁ, J., ŠKRABAL, J., (eds) 2006: *Historický lexikon obcí ČR 1869 - 2005* Praha: Český statistický úřad. ISBN 80-250-1277-8.

SÁDLO, J. et al., 2005: *Krajina a revoluce – významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí*. Malá Skála, Praha.

SKÅNES, H., 1996: *Landscape change and grassland dynamics — Retrospective studies based on aerial photographs and old cadastral maps during 200 years in south Sweden*. In: Dissertation series, no. 8, The Department of Physical Geography Stockholm University papers I–IV.

SKLENIČKA, P., 2003: *Základy krajinného plánování*. Druhé vydání. Naděžda Skleničková, Praha, ISBN 80-903206-1-9.

ŠARAPATKA, B., 2011: *Ochrana přírody a krajiny není jen otázkou chráněných území*, online: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/uvodem/ochrana-prirody-a-krajiny-neni-jen-otazkou-chronenych-uzemi.html>, cit. 20.4.2012.

TOLASZ, R. et al., 2007: *Atlas podnebí Česka / Climate atlas of Czechia*. UP Olomouc, Olomouc. ISBN 978-80-244-1626-7.

VOS, W., MEEKES, H., 1999: *Trends in European cultural landscape development: perspectives for a sustainable future. Landscape and Urban Planning*.

VREŠTIAK, P., 1999: *Funkčná a priestorová kategorizácia rozptýlenej zelene v krajine*. In: VARGA L. (ed.): *Les a dreviny v intenzívne obhospodarovanej poľnohospodárskej krajine*. Lesnícky výzkumný ústav Zvolen, Zvolen: 1. vydanie, ISBN 80-88853-22-2.

WOODROW, D., 1997: *Land Use and Land Cover - Using Geographic Information Systems to develop a Sense of Place*. online: <http://www.woodrow.org/teachers/esi/1997/02/core.htm>, cit. 22.3.2012.

ZAHRADNICKÝ, J., MACKOVČIN, P., A KOLEKTIV, 2004: *Plzeňsko a Karlovarsko. Chráněná území ČR*, svazek XI. Agentura ochrany a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.

Zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Zákon č. 47/1920 Sb., přídělový zákon, v platném znění.

Zákon č. 241/2004 Sb. nařízení vlády o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, v platném znění.

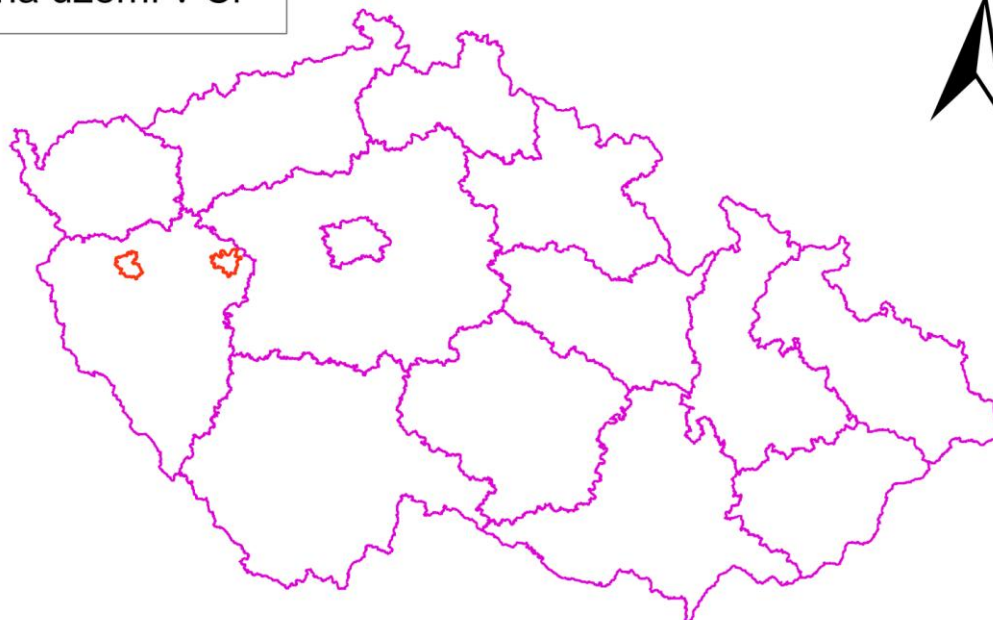
10 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obr. č. 1: katastrální území oblasti Radnicka	30
Obr. č. 2 katastrální území v oblasti Stříbrska	40
Obr. č. 3: vývoj land use zájmového území v % porovnání roku 1948, 1952 a 2011	55
Obr. č. 4: vývoj land use zájmového území. v % v roce 1948, 1952 a 2011	60
Obr. č. 5: porovnání vývoje land use v %	65
Obr. č. 6: srovnání počtu domů Stříbrsko, Radnicko	65
Tab. č. 1: klasifikace kategorií druhů využití pozemků	25
Tab. č. 2: plocha vyjádřena v ha - Radnicko	54
Tab. č. 3: počty domů Radnicko v období 1930 - 2001	58
Tab. č. 4: plocha vyjádřena v ha - Stříbrsko	59
Tab. č. 5: počty domů v období 1930 – 2001 - Stříbrsko	63
Tab. č. 6: plocha vyjádřena v ha Stříbrsko, Radnicko v roce 1948, 1952 a 2011	64
Tab. č. 7: plocha land use vyjádřena v % Stříbrsko, Radnicko v roce 1948, 1952 a 2011	64
Příloha č. 1: poloha území v ČR	80
Příloha č. 2: letecký snímek (2012) Radnicko	80
Příloha č. 3: letecký snímek (1952) Radnicko	81
Příloha č. 4: letecký snímek (2012) Stříbrsko	82
Příloha č. 5: letecký snímek (1952) Stříbrsko	82
Příloha č. 6: land use Radnicko 2011	83
Příloha č. 7: land use Radnicko 1952	83
Příloha č. 8: land use Stříbrsko 2011	84
Příloha č. 9: land use Stříbrsko 1952	84
Příloha č. 10: změny využívání krajiny 1952-2011 Radnicko	85
Příloha č. 11: změny využívání krajiny 1952-2011 Stříbrsko	85

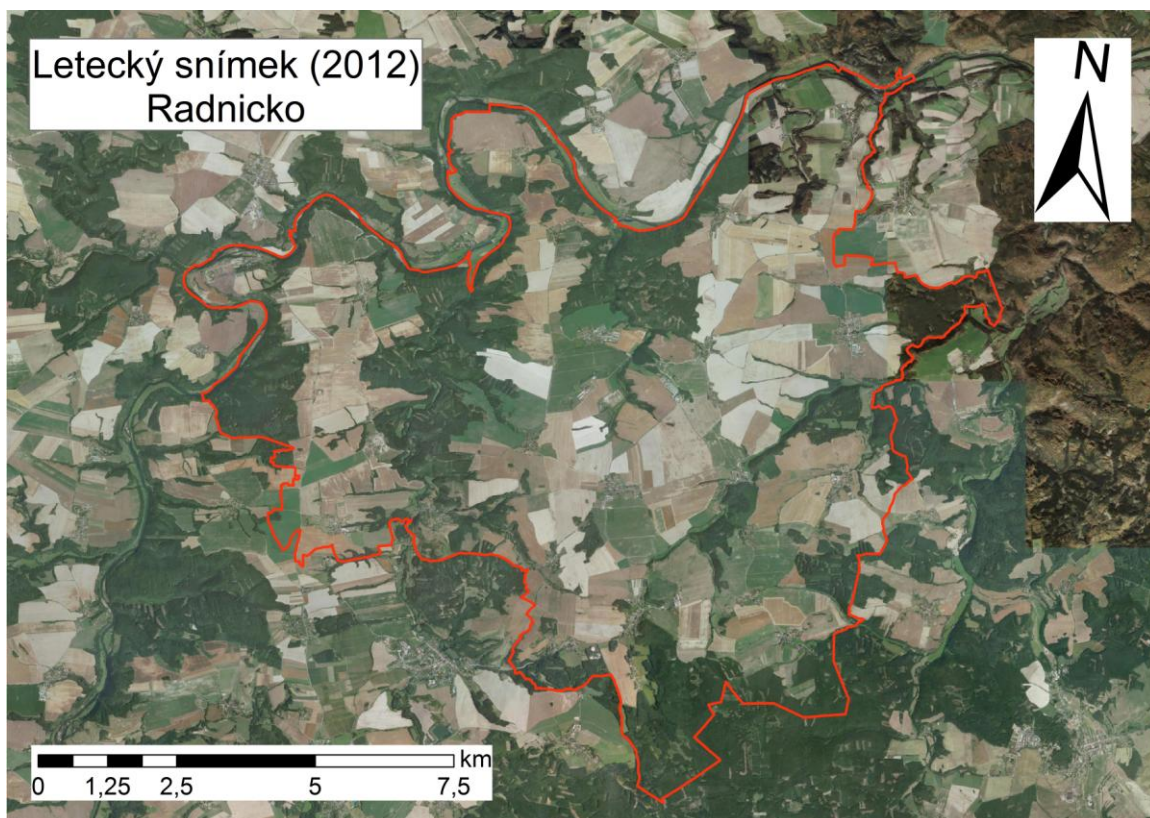
11 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: poloha území v ČR

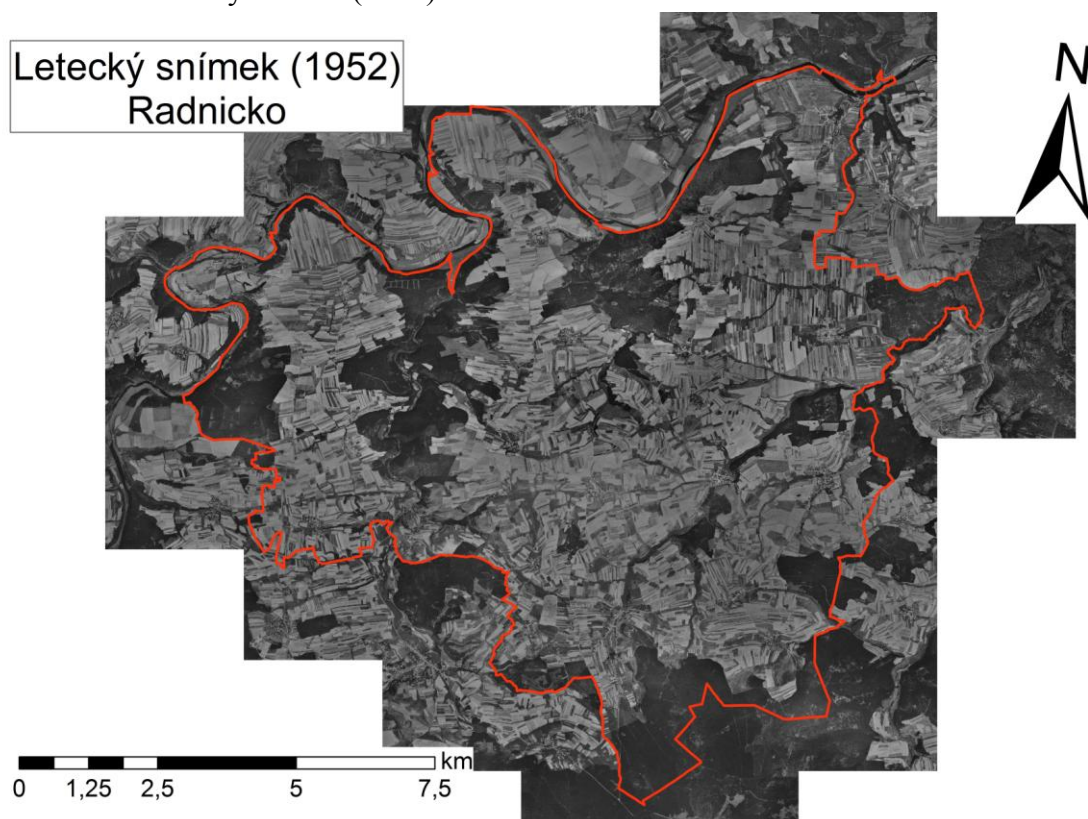
Poloha území v ČR

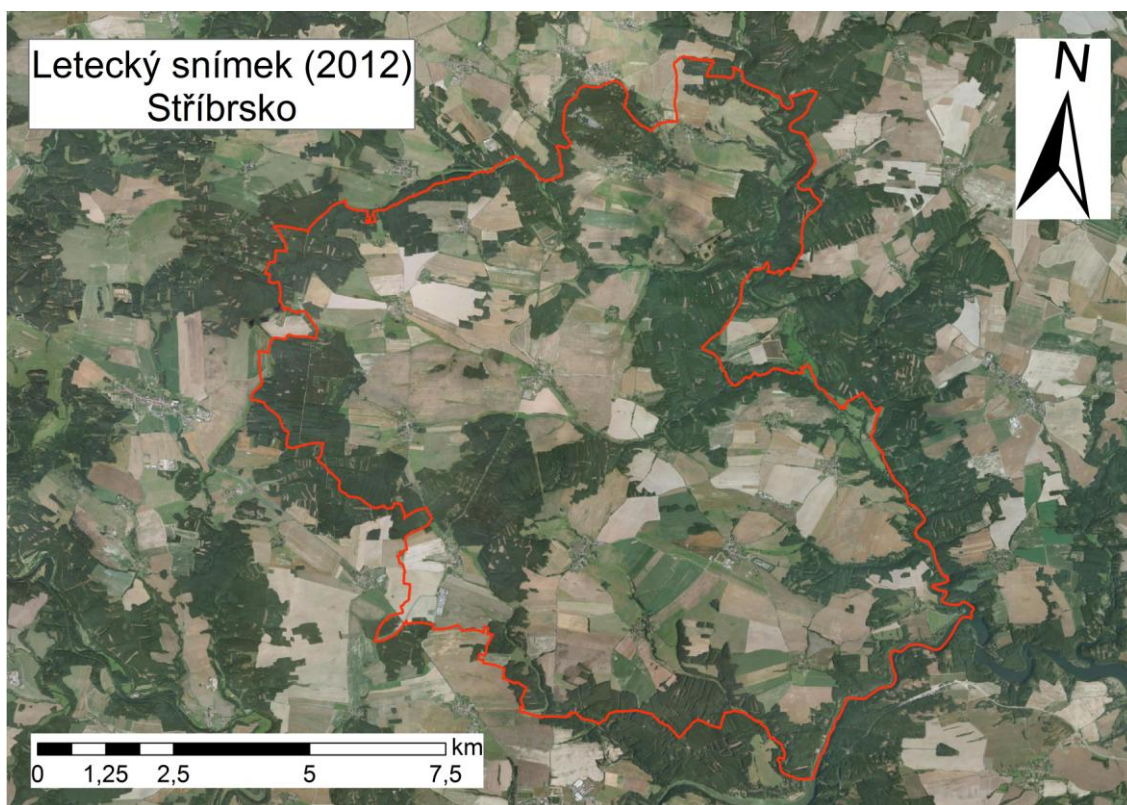
Příloha č. 2: letecký snímek (2012) Radnicko

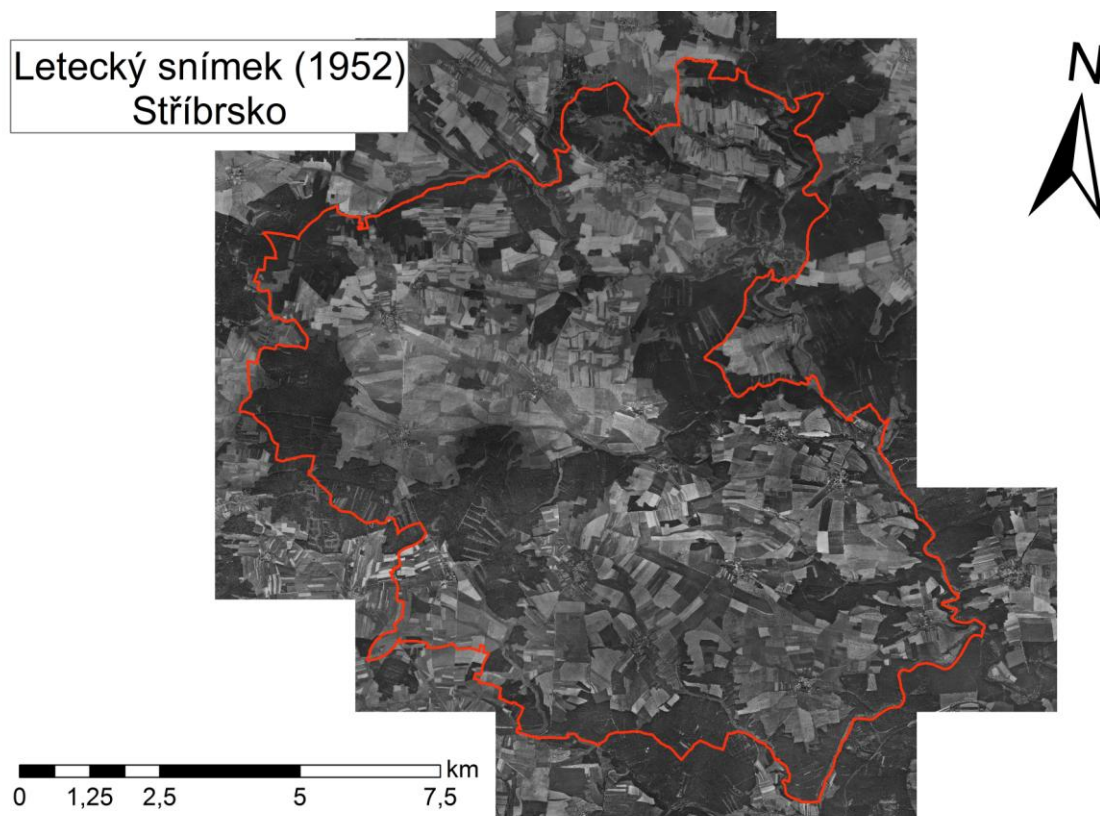
Příloha č. 3: letecký snímek (1952) Radnicko

Příloha č. 4: letecký snímek (2012) Stříbrsko

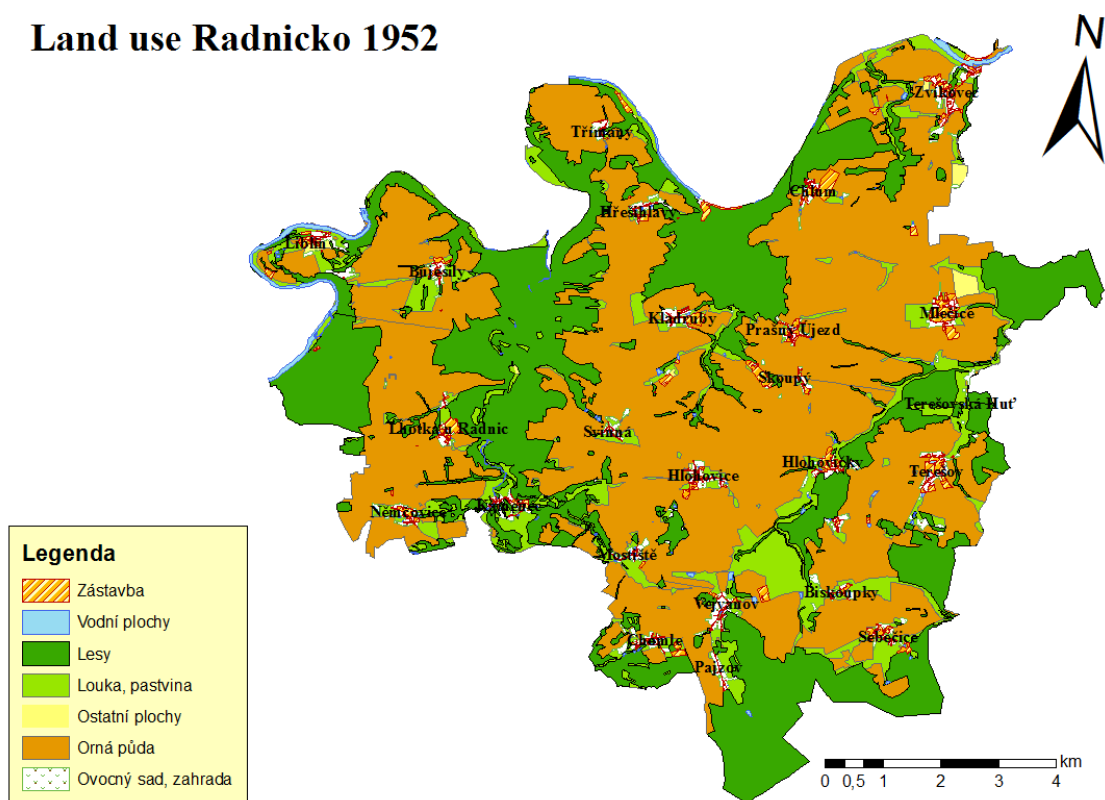

Příloha č. 5: letecký snímek (1952) Stříbrsko

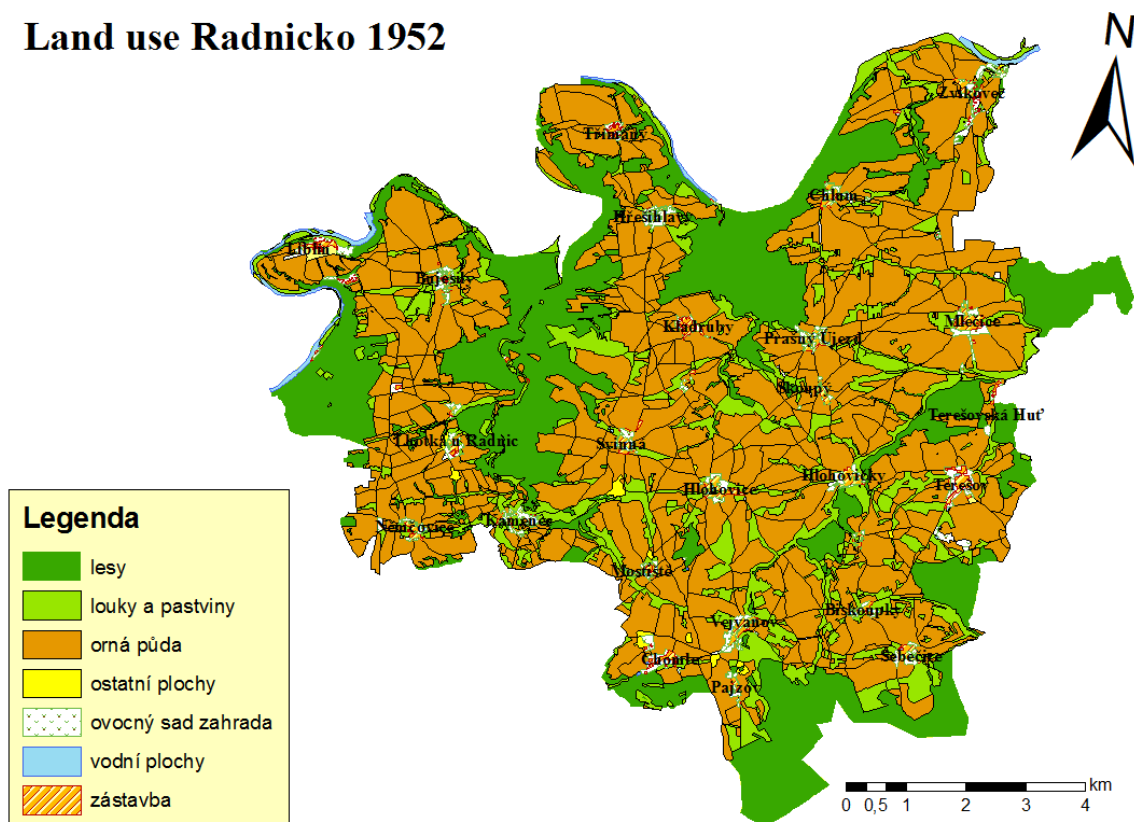
Příloha č. 6: land use Radnicko 2011

Land use Radnicko 1952

Příloha č. 7: land use Radnicko 1952

Land use Radnicko 1952

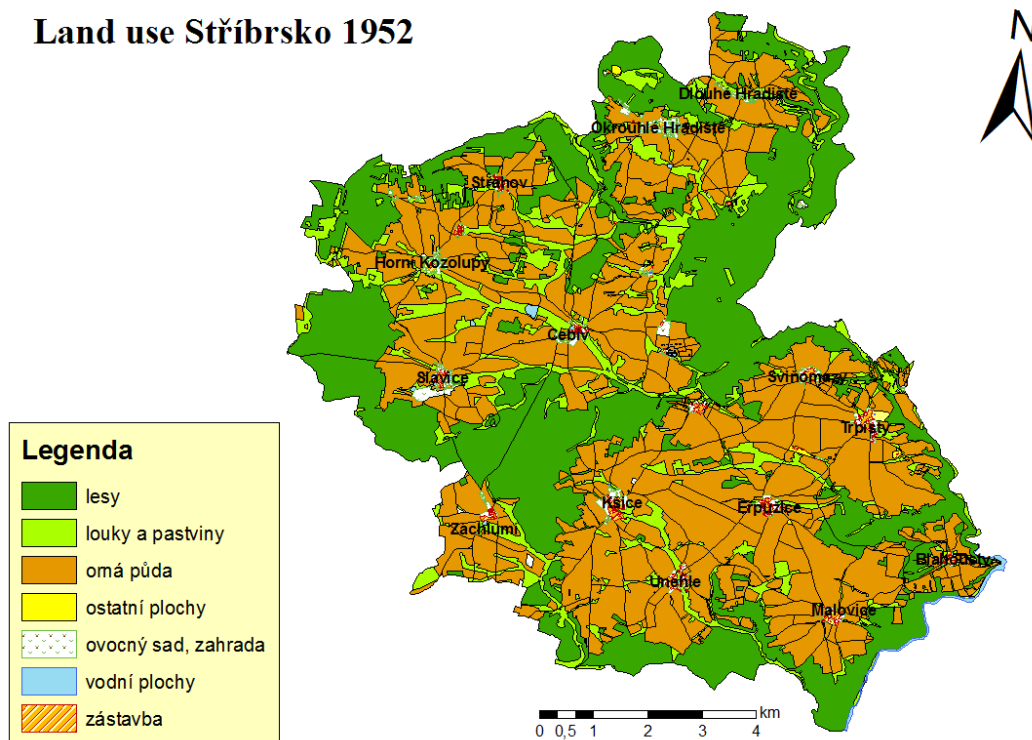
Příloha č. 8: land use Stříbrsko 2011

Land use Stříbrsko 2011

Příloha č. 9: land use Stříbrsko 1952

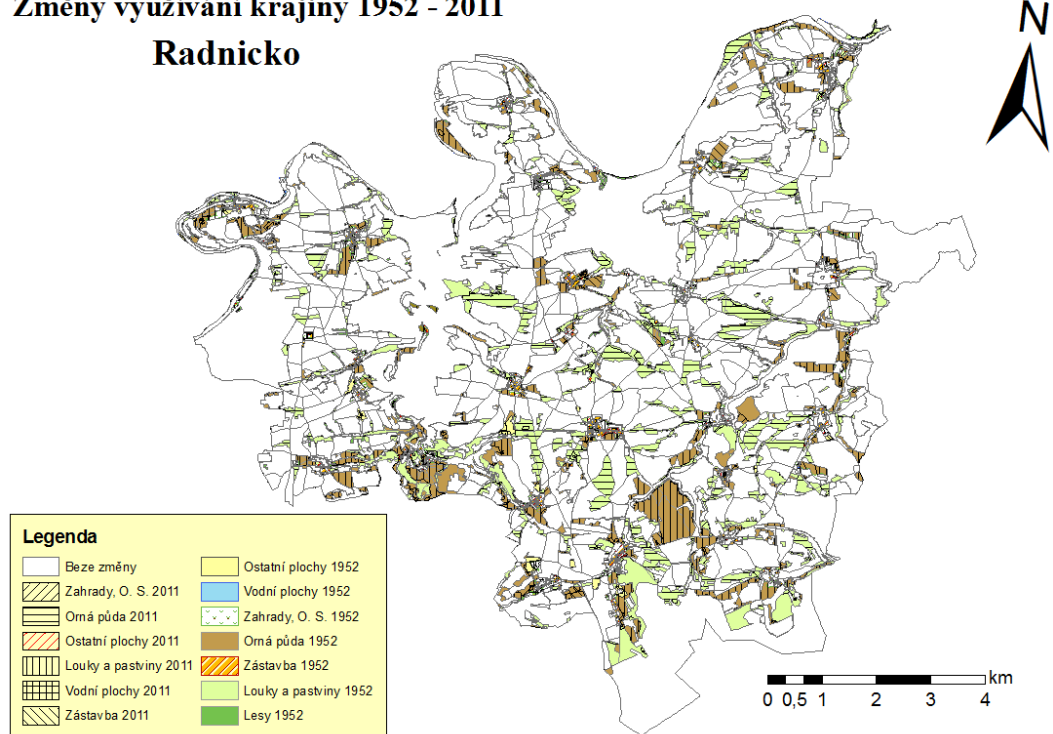
Land use Stříbrsko 1952

Příloha č. 10: změny využívání krajiny 1952-2011 Radnicko

Změny využívání krajiny 1952 - 2011

Radnicko

Příloha č. 11: změny využívání krajiny 1952-2011 Stříbrsko

Změny využívání krajiny 1952 - 2011

Stříbrsko

